

HEIDELBERGO
katekizmas

Catechismus

Oder
Christlicher Unterricht /
wie der in Kirchen vnd Schu-
len der Churfürstlichen
Pfalz getrieben
wirdt.

Gedruckt in der Churfürstli-
chen Stad Heydelberg / durch
Johannem Mayer,

1 5 6 3.

„Catechismus Oder Christlicher Unterricht / wie der in Kirchen und Schulen der Churfürstlichen Pfalz getrieben wirdt“ – Heidelbergo katekizmo pirmos laidos antraštinis puslapis

HEIDELBERGO katekizmas

*

Dvasinis vadovas
evangelinio išpažinimo krikščionims

LIETUVOS
EVANGELIKŲ REFORMATŲ
BAŽNYČIA
Vilnius 2014

UDK 23/28:284
He76

Versta iš *Heidelberger Katechismus*

ISBN 978-609-95643-1-9

© LERB, 2014

TURINYS

Pratarmė.....	7
1 sekmadienis.....	12
I DALIS. Apie žmogaus vargą.....	15
2 sekmadienis.....	16
3 sekmadienis.....	17
4 sekmadienis.....	18
II DALIS. Apie žmogaus išganymą.....	21
5 sekmadienis.....	22
6 sekmadienis.....	23
7 sekmadienis.....	24
8 sekmadienis.....	26
Apie Dievą Tėvą.....	27
9 sekmadienis.....	27
10 sekmadienis.....	27
Apie Dievo Sūnų Jėzų Kristų.....	29
11 sekmadienis.....	29
12 sekmadienis.....	29
13 sekmadienis.....	30
14 sekmadienis.....	31
15 sekmadienis.....	32
16 sekmadienis.....	33
17 sekmadienis.....	34
18 sekmadienis.....	35
19 sekmadienis.....	36
Apie Dievą Šventąją Dvasią.....	38
20 sekmadienis.....	38
21 sekmadienis.....	38
22 sekmadienis.....	39
23 sekmadienis.....	40
24 sekmadienis.....	41
Apie šventus sakramentus.....	43
25 sekmadienis.....	43

Apie šventą Krikštą.....	45
26 sekmadienis	45
27 sekmadienis	46
Apie šventą Vakarienę	48
28 sekmadienis	48
29 sekmadienis	50
30 sekmadienis	52
31 sekmadienis	53
III DALIS. Apie dėkingumą arba apie	
krikščioniškąjį gyvenimą.....	57
32 sekmadienis	58
33 sekmadienis	59
34 sekmadienis	60
35 sekmadienis	63
36 sekmadienis	64
37 sekmadienis	65
38 sekmadienis	66
39 sekmadienis	66
40 sekmadienis	67
41 sekmadienis	68
42 sekmadienis	69
43 sekmadienis	70
44 sekmadienis	70
45 sekmadienis	72
46 sekmadienis	73
47 sekmadienis	74
49 sekmadienis	75
50 sekmadienis	76
51 sekmadienis	76
52 sekmadienis	77
Pastabos.....	79
Aštuonios priežastys, kodėl šiandien turėtume skaityti	
Heidelbergo katekizmą	82

Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčia – Unitas Lithuaniae – Sinodas šiame šimtmetyje pirmą kartą išleidžia Heidelbergo katekizmą. Ši knyga, kurioje glaustai ir geniališkai išdėstyti evangelinės Bažnyčios tikybės pagrindai, yra reikšminga kiekvienam krikščioniui evangelikui. Bažnyčios pastangos katekizmų leidyboje nusipelnė atskiro dėmesio ir pagarbos. Mūsų bažnyčios bei šalies istorijoje dažnai būta labai nepalankių laikotarpių, kai išpažinti evangelinį tikėjimą ar išspausdinti reikalingą katekizmą reikėjo drąsos ir pasiryžimo. Šiandieną evangelikams reformatams verta prisiminti, jog Bažnyčia buvo įvairiautė. Pirmasis Lietuvoje išleistas Heidelbergo katekizmas – lenkų kalba. Šis „*Katechizm kościola ewangelicko-reformowanego czyli wykład głównych części chrześcijańskiej nauki*“ išleistas Vilniuje 1850 metais. Lietuviškas Heidelbergo katekizmas¹ pasirodė vėliau, lietuviš-

¹Heidelbergas Katekizmas sustatitas nug mokitu Bažnyczios Wyrū Z.Uryno ir K. Olewiano, pirmu kartu drukavotas Mieste Heiderberge 1563 m. Priimtas Ewangeliszkoje Reformatskoje Baznyczoje. Letuwiszkoje Kalboje isz naujo iszdutas 1857 m. 40 psl.

kos spaudos draudimo laikotarpyje. Jis atspausdintas 1893 metais Prūsijoje, Martyno Jankaus spaustuveje Bitėnuose. Į lietuvių kalbą Heidelbergo katekizmą pirmasis išvertė kun. Albertas Konstantinas Močiulskis. Leidinys buvo išspausdintas 1893 m., tačiau ant katekizmo viršelio nurodyta spausdinimo data yra 1857 metai, o antroje titulinio puslapio pusėje yra suklastotas įrašas rusų kalba, neva Vilniaus cenzūros leidimas.

Bažnyčios vadovai ir konfesinis elitas, siekdami išmokyti jaunąją kartą tikėjimo pagrindų, kartu mokė ir raštingumo. Todėl būdinga, kad XIX a. lietuviški katekizmai turėjo elementoriaus savybių. Pirmuoju XIX amžiaus lietuvišku katekizmu tapo 1803 metais Biržų surinkimo lešomis Mintaujoje išleistas, Biržų parapijos vyriausiojo kunigo Mykolo Cerausko parengtas „Seanas katechizmas“.² Tai buvo kiek pataisytas S. Minvydo ir J. Božimovskio sudaryto katekizmo leidimas, kurio senesnieji leidiniai buvo pasirodę 1653, 1680 metais. Katekizmas turi elementoriaus savybių, M. Cerausko prakalba į vaikų tėvus, šalia tikėjimo pagrindų vaikai buvo supažindinami su lotyniška ir gotiška abėcėle, arabiškų ir romėniškų skaičių lentelėmis, skiemenuotė padėdavo skaitymo pratimams. Katekizme buvo malda „Weykialyu Szkaloy Besimokancziu“.

Per keturis XX a. dešimtmečius buvo išleistos penkios lietuviškų katekizmų laidos. Per visą XIX amžių – tik trys lietuviškų katekizmų laidos. Reikia paminėti mūsų

² Seanas Katechizmas arba Pamoksley Weikialams, ape Wierą Krikszczonizką su pasakimeis, isz Raszta Szwinta giesmams ir maldoms su skeycyiumi Baznczos, didesniu ir mažesniu, del naudos Surinkimą Lietuwiska. Nitaujoy, 1803, 32 psl.

Bažnyčios išleistus katekizmus lenkų kalba. 1914 metais išleistas kunigo Dr. Konstantino Kurnatausko katekizmas evangelikų reformatų tikėjimo vaikams³. 1918 metų Sino-das I kanonu paskelbė, kad savarankiška evangelikų reformatų Bažnyčios institucija grįžta prie savo teisių.⁴ Po dviejų metų, kilus valstybiniam konfliktui tarp Lietuvos ir Lenkijos, Lietuvos reformatų centras liko atkirstas nuo lietuviškų parapijų, 1920 metais Lenkijai okupavus Vilnių. Kadangi Bažnyčios centras Vilniuje atsidūrė priešiškos valstybės teritorijoje, reformatams teko persiorganizuoti pagal naujas respublikos teritorijos ribas. Bažnyčios centras buvo perkeltas į Biržus. Abi politiškai atskirtos bažnyčios šakos vadovosi kanonų teise, todėl nuo 1920 iki pat susijungimo 1940 metų sausio 6 dieną nepripažino politiškai salygotą bažnyčios suskaldymo. Vilniaus Evangelikų Reformatų Bažnyčia (*Wilenski Kościół Ewangelicko-Reformowany*) nesutiko susijungti su Lenkijos Reformatų Bažnyčia, kurios konsistorijos būstinė buvo Varšuvoje, ir išliko savarankiška bažnytine organizacija. Vilniuje 1937 metais buvo išleista Heidelbergo katekizmo lenkų kalba penktoji laida. Iškilus būtinumui, Heidelbergo katekizmo leidinys būdavo tiesiog perspausdinamas. Tuo tarpu lietuvių surinkimui išleisti reikiamus leidinius lietuvių kalba reikėjo kur kas daugiau pastangų. Kontrreformacijai nugalėjus protestantizmą Lietuvoje, lietuviškų raštų kalba smuko. Ji, ypač XVIII a., vis labiau imta teršti svetimybėmis, pirmiausia lenkybėmis. Taip pat, po

³ Kurnatowski, K., Katechizm dla dzieci chrześcijańskich wyznania ewangelicko-reformowanego w 52 pytaniach I odpowiedziach. Ułożył ks.Dr. Konstanty Kurnatowski kaznodzieja Wilenski.1914.Wilno.

⁴ Ten pat. P.19.

ilgų carizmo represijų ir spaudos draudimo laikotarpio, lietuvių rašto kalbos raida buvo sustojusi. Todėl kiekvieną katekizmo ar kitokios Bažnyčiai reikalingos literatūros leidimą XX a. pirmoje pusėje reikėdavo kalbiškai taisyti pagal besiformuojančios lietuvių bendrinės kalbos normas. Tuomet Lietuvos evangelikų reformatų kunigai turėjo dirbti keliuose darbo baruose – Dievo žodžio skelbime, kultūriniuose ir kalbiniuose, socialiniuose ir politiniuose darbuose.

Pirmasis XX amžiaus katekizmo leidinys iš dalies išlaikė XIX amžiaus katekizmų-elementorių tradicijas, jame yra trys išsamūs priedai: trumpa Bažnyčios istorija, informacija apie Šventą Raštą, tikėjimų sulyginimas. Jis išspausdintas Vilniuje, M. Kuktos spaustuvėje 1909 metais. Tai buvo kun. J. Šepečio paruoštas ir išleistas išsamus „Katekizmas evangelikų-reformatų tikėjimo vaikams“. Antrasis to paties katekizmo leidimas buvo išspausdintas 1916 metais Petrapilyje, Lietuvių Draugijos spaustuvėje, tačiau jis jau buvo be mokomųjų priedų. Leidinyje po katekizmo turinio dar išspausdintas trumpas giesmynas. Ant viršelio nugarinės pusės rusų kalba atspausdintas karinės cenzūros leidimas. Trečiasis pagal skaičių kun. A. Šerno paruoštas ir Kolegijos išleistas sutrumpintas Heidelbergo katekizmas buvo išspausdintas jau nepriklausomoje Lietuvoje, 1936 metais Biržuose. Greitai pritrūkus šio pobūdžio leidinių, jau po metų išleistas siauresnės apimties kun. J. Šepečio paruoštojo 1909 metų katekizmo variantas. Penktuoju XX amžiaus evangelikų reformatų katekizmu tapo kun. A. Šerno paruoštas pilnas „Heidelbergo katekizmas“. Jis išleistas sudėtingais 1943 metais, t.y. karo laiku, Kaune. Šis leidinys

pasižymi taisyklinga lietuvių kalba, juo bei jo kopijomis buvo naudojama per visą sovietmetį bei atkūrus Lietuvos nepriklausomybę iki pat 2002 metų, kuomet Heidelbergo katekizmą išleido Lietuvos reformacijos ir kultūros istorijos draugija. Po aštuonerių metų, 2010 metais, VšĮ „Reformatų literatūros centras“ išleido Heidelbergo katekizmą su G. I. Willjamson komentarais.

Redakcinė komisija nuoširdžiai dėkoja aukotojams, parėmusiems katekizmo spausdinimo išlaidas: Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios nariams, Lietuvių evangelikų reformatų Sinodo kolegijai Čikagoje, Lipės krašto Bažnyčiai, kunigui Miroslav Danys.

*Redakcinės komisijos vardu
generalinis superintendentas kunigas Tomas Šernas*

1 SEKMADIENIS

1 klausimas

Kas yra tavo vienintelė paguoda gyvenant ir mirštant?

- Kad aš kūnu ir siela,
gyvendamas ir mirdamas¹
ne pats sau priklausau²,
bet esu savo ištikimojo Išganytojo
Jėzaus Kristaus nuosavybė³.
Jis brangiu savo krauju⁴
už visas mano nuodėmes
tobulai sumokėjo⁵
ir išvadavo mane iš visos velnio galybės⁶.
Jis taip mane saugo⁷,
kad be dangiškojo Tėvo valios
man ne tik joks plaukas
nuo galvos negali nukristi⁸,
bet netgi viskas mano palaimai
turi tarnauti⁹.
Todėl Jis per savo Šventąją Dvasią
laiduoja man amžinąjį gyvenimą¹⁰ ir
įžiebia manyje nuoširdų norą
bei užsidegimą nuolatoti Jam gyventi¹¹.
- ¹ Rom 14,7–8
² 1 Kor 6,19
³ Kor 3,23
⁴ 1 Pt 1,18–19
⁵ 1 Jn 1,7; 2,2
⁶ 1 Jn 3,8
⁷ Jn 6,39
⁸ Mt 10,29–31
⁹ Rom 8,28
¹⁰ 2 Kor 1,20–22;
Ef 1,13–14
¹¹ Rom 8,14.16

**Ką turi žinoti, kad galėtumei su šia
paguoda palaimingai gyventi ir mirti?**

2 klausimas

Tris dalykus¹²:

pirma, kokia didelė mano nuodėmė
ir vargas¹³;

antra, kaip galiu būti išgelbėtas

iš visų savo nuodėmių ir vargo¹⁴;

ir trečia, kaip turiu būti Dievui dėkingas
už tokį išgelbėjimą¹⁵.

¹² Lk 24,46–48;

1 Kor 6,11;

Tit 3,3–7

¹³ Jn 9,41; 15,22

¹⁴ Jn 17,3

¹⁵ Ef 5,8–11;

1 Pt 2,9–10,

Rom 6,11–14

I DALIS

APIE ŽMOGAUS
VARGĄ

2 SEKMADIENIS

3 klausimas **Iš ko atpažįsti savo vargą?**

¹⁶ Rom 3,20 Iš Dievo įstatymo¹⁶.

4 klausimas **Ko iš mūsų reikalauja Dievo įstatymas?**

To mus moko Kristus:
*„Mylėk Viešpatį, savo Dievą,
visa širdimi, visa siela ir visu protu.
Tai pirmasis ir didžiausias įsakymas.
Antrasis – panašus į jį:
Mylėk savo artimą kaip save patį.
Šitais dviem įsakymais remiasi
visas Įstatymas ir Pranašai¹⁷“.*

¹⁷ Mt 22,37–40

5 klausimas **Ar tu gali tai tobulai ištesėti?**

¹⁸ Rom 3,10–12.23;
1 Jn 1,8.10

Ne¹⁸, nes iš prigimties esu linkęs

¹⁹ Rom 8,7; Ef 2,3

Dievo ir savo artimo nekęsti¹⁹.

3 SEKMADIENIS

**Nejau Dievas sukūrė žmogų
tokį piktą ir neteisingą?**

Ne²⁰, Dievas sukūrė žmogų gerą
ir į save panašų²¹,
vadinasi, tikrai teisų ir šventą;
sukūrė tam, kad žmogus tikrai pažintų
ir nuoširdžiai mylėtų Dievą,
savo Kūrėją,
kad amžinoje palaimoje
su Juo gyventų,
Jį girdamas ir garbindamas²².

6 klausimas

²⁰ Pr 1,31

²¹ Pr 1,26–27

²² 2 Kor 3,18;
Kol 3,9–10;
Ef 4,23–24

**Kaip tada atsirado
šis sugedęs žmogaus būdas?**

Per mūsų pirmųjų tėvų,
Adomo ir Ievos,
neklusnumą ir nuopuolį rojuje²³.
Nuo to laiko žmogaus prigimtis
yra taip apnuodyta,
kad visi prasidedame ir gimstame
nuodėmingi²⁴.

7 klausimas

²³ Pr 3

²⁴ Ps 51,7

8 klausimas **Bet nejau esame tokie sugedę,
kad visiškai nesugebame nieko gera
padaryti ir linkstame tik į pikta?**

²⁵ Jn 3,6;
Pr 6,5; Job 14,4;
15,14.16.35;
Iz 53,6

²⁶ Jn 3,5

Taip²⁵.
Nebent Šventosios Dvasios esame
atgimdomi²⁶.

4 SEKMADIENIS

9 klausimas **Tai gal Dievas elgiasi su žmogumi
neteisingai, savo įstatymu
iš jo reikalaujamas to,
ko šis nepajėgia įgyvendinti?**

²⁷ Ef 4,24–25

Ne, nes Dievas žmogų sukūrė
pajėgų tai įgyvendinti²⁷.
Tačiau žmogus ir visi jo palikuonys,
velnio sugundyti,
savo piktavališku neklusnumu
ši gebėjimą patys iš savęs atėmė²⁸.

²⁸ Rom 5,12

10 klausimas **Nejau Dievas šitokią neklusnumą
paliktų nenubaustą?**

²⁹ Rom 5,12;
Hbr 9,27

Jokiu būdu²⁹.
Jis baisiai rūstauja
už prigimtineį nuodėmę
ir kasdienes nuodėmes,
nori už jas savo teisingu sprendimu
jau dabar ir amžiams
nubausti, kaip yra sakęs:

*„Prakeiktas kiekvienas,
kas ištikimai nesilaiko visų dalykų,
surašytų Įstatymo knygoje,
ir jų nevykdo.³⁰“*

³⁰ Įst 27,26;
Gal 3,10

Bet argi Dievas nėra ir gailestingas?

11 klausimas

Dievas tikrai yra gailestingas³¹,
bet Jis taip pat yra teisingas³².
Jo teisingumas reikalauja,
kad nusižengimas aukščiausiai Dievo
didybei būtų baudžiama aukščiausia,
t. y. amžinąja, kūno ir sielos bausme.

³¹ Iš 34,6–7
³² Iš 20,5; Ps 5,5–6;
2 Kor 6,14–17

II DALIS

APIE ŽMOGAUS
IŠGANYMĄ

5 SEKMADIENIS

12 klausimas O gal mes, teisingu Dievo sprendimu nusipelnę laikinosios ir amžinosios bausmės, dar galime kaip nors jos išvengti ir vėl rasti malonę Dievo akyse?

Dievas nori, kad Jo teisingumas būtų įvykdytas³³, todėl turime už savo kaltę Jam sumokėti visą išpirką patys arba per ką nors kitą³⁴.

³³ Iš 20,5; 23,7

³⁴ Rom 8,3–4

13 klausimas Bet ar galime patys sumokėti išpirką?

Niekaip nepajėgtume. Mes netgi kasdien savo skolą tik didiname³⁵.

³⁵ Job 9,2–3;
15,15–16;
Mt 6,12

14 klausimas Ar gali kuris nors kitas kūriny už mus sumokėti?

Ne. Visų pirma Dievas nenori bausti jokio kito kūrinio už tai, kuo nusikalto žmogus³⁶. Kita vertus, joks kūriny nepajėgtų panešti amžinojo Dievo pykčio ant nuodėmės naštos nei kitų nuo jos išvaduoti³⁷.

³⁶ Hbr 2,14–18

³⁷ Ps 130,3

Tada kokio tarpininko ir atpirkėjo mums ieškoti?

Tokio, kuris būtų tikras³⁸ ir teisus žmogus³⁹, tačiau galingesnis už visus kūrinčius, taigi kartu ir tikras Dievas⁴⁰.

6 SEKMADIENIS

Kodėl Jis turi būti tikras ir teisus žmogus?

Todėl, kad Dievo teisingumas reikalauja⁴¹, jog už nuodėmę sumokėtų nusidėjusioji žmogaus prigimtis. O tas, kuris pats yra nusidėjėlis, negali už kitus atsisteisti⁴².

Kodėl Jis turi būti dar ir tikras Dievas?

Tam, kad dieviškąją galia⁴³ galėtų pakelti savo žmogiškumui tekusią Dievo rūstybės našlą ir mums pelnytų⁴⁴ bei sugrąžintų teisumą ir gyvenimą⁴⁵.

15 klausimas

³⁸ 1 Kor 15, 21–22.25–26

³⁹ Jer 33,16; Iz 53,9.11; 2 Kor 5,21; Hbr 7,15–17

⁴⁰ Iz 7,14; Rom 9,5; Jer 23,5–6

16 klausimas

⁴¹ Rom 5,12.15

⁴² 1 Pt 3,18; Iz 53,3–5.10–11

17 klausimas

⁴³ Iz 53,8; Apd 2,24; 1 Pt 3,18

⁴⁴ Jn 3,16; Apd 20,28

⁴⁵ Jn 1,4.12

18 klausimas

**Tada kas gi tas tarpininkas,
kuris kartu yra ir tikras Dievas,
ir tikras teisus žmogus?**

⁴⁶ Mt 1,23; 1 Tim
3,16; Lk 2,11

Tai mūsų Viešpats Jėzus Kristus⁴⁶,
padovanotas, kad mus visiškai atpirktų
ir sugrąžintų teisumą⁴⁷.

⁴⁷ 1 Kor 1,30

19 klausimas

Iš kur tu tai žinai?

Iš šventosios Evangelijos.

Pats Dievas nuo pradžios

⁴⁸ Pr 3,15

ją apreiškė rojuje⁴⁸,

⁴⁹ Pr 22,18; 49,
10–11; Rom 1,2;
Hbr 1,1;
Apd 3,22–24

paskui skelbė per šventuosius

protėvius⁴⁹ bei pranašus,

vaizdavo aukų bei kitomis

⁵⁰ Jn 5,46;
Hbr 10,7

įstatymo apeigomis⁵⁰

ir pagaliau išpildė

⁵¹ Rom 10,4;
Gal 4,4–5

per savo vienintelį mylimą Sūnų⁵¹.

7 SEKMADIENIS

20 klausimas

**Ar visi žmonės atperkami per Kristų
taip pat, kaip per Adomą visi buvo
pražudyti?**

Ne.

Vien tik tie,

kurie tikru tikėjimu

sujungiami su Juo

⁵² Jn 1,12–13; Iz
53,11; Ps 2,12;
Rom 11,17–20;
Hbr 4,2; 10,39

ir priima visas Jo geradarystes⁵².

Kas yra tikrasis tikėjimas?

21 klausimas

Tai ne vien mano aiškus supratimas,
kad tiesa yra tai,
ką mums Dievas apreiškė savo Žodyje⁵³.
Tai ir Šventosios Dvasios⁵⁴
manyje per Evangeliją⁵⁵
žadinamas nuoširdus pasitikėjimas⁵⁶,
kad Dievas ne tik kitiems,
bet taip pat ir man vien iš malonės
ir tik dėl Kristaus nuopelnų⁵⁷
dovanoja nuodėmių atleidimą,
amžinąjį teisumą ir palaimą⁵⁸.

⁵³ Jok 1,6-18

⁵⁴ 2 Kor 4,13; Ef
2,8–9; Mt 16,17;
Fil 1,19

⁵⁵ Rom 1,16; 10,17

⁵⁶ Rom 4,16–21;
5,1

⁵⁷ Ef 2,7–9;

Rom 3,24–25;
Gal 2,16

⁵⁸ Hbr 11,1–2.7–10;
Rom 1,16–17

Ką krikščioniui būtina tikėti?

22 klausimas

Viską, kas apreiškta Evangelijoje⁵⁹,
kurios mus moko visuotinis, teisingas
krikščioniško tikėjimo išpažinimas.

⁵⁹ Jn 20,31;
Mt 28,20

Ko išpažinimas moko?

23 klausimas

Tikiu Dievą Tėvą visagalį,
dangaus ir žemės Sutverėją.
Ir Jėzų Kristų,
vienatinį Jo Sūnų, mūsų Viešpatį,
kuris prasidėjo iš Šventosios Dvasios,
gimė iš mergelės Marijos,
kentėjo prie Poncijaus Piloto,
buvo nukryžiuotas, numirė ir palaidotas,
nužengė į pragarą,
trečiąją dieną kėlėsi iš numirusių,

įžengė į dangų,
sėdi visagalio Dievo Tėvo dešinėje,
iš ten ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti.
Tikiu Šventąją Dvasią,
šventąją visuotinę Bažnyčią,
šventųjų bendravimą,
nuodėmių atleidimą,
kūno prisikėlimą ir amžinąjį gyvenimą.*

8 SEKMADIENIS

24 klausimas **Kaip jis suskirstytas?**

Į tris dalis.
Pirma yra apie Dievą Tėvą
ir mūsų sukūrimą,
antra – apie Dievą Sūnų
ir mūsų atpirkimą,
trečia – apie Dievą Šventąją Dvasią
ir mūsų pašventinimą.

25 klausimas **Jei yra tik vienas Dievas⁶⁰,
kodėl tu mini tris:
Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią?**

⁶⁰ Įst 6,4

⁶¹ Iz 61,1; Ps 110,1;
Mt 3,16–17;
28,19; 1 Jn 5,7

Todėl, kad Dievas mums taip apreiškė
savo Žodyje⁶¹,
sakydamas, jog šie trys skirtingi asmenys
yra vienas, tikrasis ir amžinasis Dievas.

APIE DIEVĄ TĒVĀ

9 SEKMADIENIS

**Kā tiki, sakydamas
„Tikiu Dievā Tēvā visagalī,
dangaus ir zemes Sutverēja“?**

26 klausimas

Kad amžinasis
mūsu Viešpaties Jēzaus Kristaus Tēvas,
iš nieko sukūrē dangū ir zeme
su viskuo, kas juose yra⁶²,
ir visa tai savuoju amžinu sprendimu
bei apvaizda išlaiko ir valdo⁶³.
Dēl savo Sūnaus Jēzaus Kristaus
Jis yra mano Dievas ir mano Tēvas⁶⁴.
Juo aš taip pasitikiu, kad neabejoju,
jog Jis aprūpins mane viskuo,
kas būtina kūnui ir sielai⁶⁵,
o visi sunkumai,
kurių Jis duoda šīame gyvenīme,
pakryps ī gera⁶⁶.
Visa tai Jis gali padaryti
kaip visagalīs Dievas⁶⁷
ir nori padaryti kaip īstikīmas Tēvas⁶⁸.

⁶² Pr 1,; Ps 33,6

⁶³ Ps 104; Mt
10,29–30; Hbr
1,3; Ps 115,1–3

⁶⁴ Jn 1,12; Rom
8,15; Gal 4,5–7;
Ef 1,5

⁶⁵ Ps 55,23;
Mt 6,25–26;
Lk 12,22–24

⁶⁶ Rom 8,28

⁶⁷ Rom 10,12

⁶⁸ Mt 6,25–34;
7,9–11

10 SEKMADIENIS

Kas yra Dievo apvaizda?

27 klausimas

Tai visagalē ir visur esanti Dievo jēga⁶⁹,
kuria Jis lyg savo ranka

⁶⁹ Apd 17,25–26

- ⁷⁰ Hbr 1,3 laiko dangų ir žemę su visais kūriniais⁷⁰,
ir taip valdo, jog lapija ir žolė,
lietus ir sausra,
⁷¹ Jer 5,23–24;
Apd 14,17 derlingi ir nederlingi metai,
valgis ir gėrimas⁷¹,
⁷² Jn 9,3 sveikata ir liga⁷², turtas ir skurdas⁷³,
⁷³ Pat 22,2 ir visa kita mums tenka ne atsitiktinai,
o iš Jo tėviškos rankos.

28 klausimas Ko mus išmoko sukūrimo ir Dievo apvaizdos suvokimas?

- ⁷⁴ Rom 5,3; Jok
1,3; Job 1,20–21 Kad varge būtume kantrūs⁷⁴,
džiaugsme dėkingi⁷⁵,
⁷⁵ Ist 8,10;
1 Tes 5,18 o dėl ateities pasitikėtume
savo ištikimuoju Dievu ir Tėvu.
Kad joks kūrinys mūsų neatskirs
⁷⁶ Rom 8,38–39 nuo Jo meilės⁷⁶,
nes viskas yra Jo rankoje,
⁷⁷ Job 1,12;
Apd 17,25–28;
Pat 21,1 ir be Jo valios nei pajudėti,
nei krustelėti negali⁷⁷.

APIE DIEVO SŪNŲ JĖZŲ KRISTŲ

11 SEKMADIENIS

**Kodėl Dievo Sūnus vadinamas
Jėzumi, tai yra Gelbėtoju?**

29 klausimas

Todėl, kad Jis mus išgelbsti iš nuodėmių⁷⁸
ir kad išgelbėjimo niekur kitur
negalime nei ieškoti, nei rasti⁷⁹.

⁷⁸ Mt 1,21;
Hbr 7,24–25

⁷⁹ Apd 4,11–12

**Ar Jėzų, kaip vienintelį Gelbėtoją,
tiki ir tie, kurie palaimos ir išgelbėjimo
meldžia šventųjų, ieško savyje ar kur
nors kitur?**

30 klausimas

Ne. Tokiais savo darbais
jie atmeta vienintelį Gelbėtoją Jėzų,
nors žodžiais Juo ir didžiuojasi⁸⁰.
Nes arba Jėzus nėra tobulas Gelbėtojas,
arba tiems, kurie Jį priima tikru tikėjimu,
Jis yra viskas, ko tik reikia
palaimintam gyvenimui⁸¹.

⁸⁰ 1 Kor 1,13.
30–31; Gal 5,4

⁸¹ Iz 9,6; Kol
1,19–20; 2,10;
Jn 1,16

12 SEKMADIENIS

**Kodėl Jis vadinamas Kristumi,
tai yra Pateptuoju?**

31 klausimas

Todėl, kad Dievo Tėvo yra paskirtas

- ⁸² Hbr 1,9 ir Šventosios Dvasios pateptas⁸² būti:
⁸³ Ist 18,15; Apd 3,22 mūsų vyriausiuoju Pranašu ir Mokytoju⁸³,
kuris mums tobulai apreiškia
slėpiningą Dievo sprendimą
⁸⁴ Jn 1,18; 15,15 ir valią mus išgelbėti⁸⁴;
būti mūsų vienatiniu
⁸⁵ Ps 110,4; Hbr 7,21 vyriausiuoju Kunigu⁸⁵,
kuris išpirko mus vienintele
savo kūno auka
⁸⁶ Rom 8,34; 5,9–10 ir visuomet mus Tėvui užtaria⁸⁶;
ir būti amžinuoju mūsų Karaliumi,
kuris valdo savo Žodžiu ir Dvasia
bei saugo ir išlaiko mus išgelbėtus⁸⁷.

32 klausimas

Kodėl tu vadinesi krikščionimi?

- ⁸⁸ Apd 11,25–26 Todėl, kad tikėjimu esu Kristaus narys⁸⁸,
⁸⁹ 1 Jn 2,27–28; Apd 2,17; Jl 2,28 taigi Jo patepimo dalininkas⁸⁹ tam,
kad išpažinčiau Jo vardą⁹⁰,
⁹⁰ Mk 8,38 būčiau Jam gyva padėkos auka⁹¹
⁹¹ Rom 12,1; Apr 5,8,10; 1 Pt 2,9; Apr 1,6 ir tol, kol gyvenu, laisva sąžine
kovočiau su nuodėme bei velniu⁹²,
⁹² 1 Tim 1,18–19 o paskui amžinybėje drauge su Juo
⁹³ 2 Tim 2,12 visai kūrinijai viešpataučiau⁹³.

13 SEKMADIENIS

33 klausimas

Kodėl Jėzus vadinamas viengimiu Dievo Sūnumi, jeigu ir mes esame Dievo vaikai?

Todėl, kad vien Jėzus yra
amžinasis ir tikrasis Dievo Sūnus⁹⁴,
o mes Jo valia esame tik iš malonės
įsūnyti Dievo vaikai⁹⁵.

⁹⁴ Jn 1,1–3.14–18;
Hbr 1,2
⁹⁵ Rom 8,15–17;
Ef 1,5–6

Kodėl Jį vadini „mūsų Viešpačiu“?

34 klausimas

Todėl, kad kūnu ir siela
esame Jo nuosavybė,
išgelbėta ir atpirkta iš nuodėmės
bei visos šėtono valdžios
ne auksu ar sidabru,
bet Jo brangiuoju krauju⁹⁶.

⁹⁶ 1 Pt 1,18–19;
2,9; 1 Kor 6,20;
7,23

14 SEKMADIENIS

**Ką reiškia žodžiai
„pradėjo iš Šventosios Dvasios,
gimė iš mergelės Marijos“?**

35 klausimas

Amžinasis Dievo Sūnus,
kuris yra⁹⁷ ir liks⁹⁸
tikras amžinasis Dievas,
Šventosios Dvasios veikimu⁹⁹
iš mergelės Marijos kūno ir kraujo
prisiėmė tikrą žmogaus prigimtį¹⁰⁰,
kad taptų tikru Dovydo palikuonimi¹⁰¹
ir pasidarytų lygus
kiekvienam žmogui viskuo¹⁰²,
išskyrus nuodėmę¹⁰³.

⁹⁷ Jn 1,1;
Rom 1,3–4
⁹⁸ Rom 9,5
⁹⁹ Mt 1,18–20;
Lk 1,35
¹⁰⁰ Gal 4,4; Jn 1,14
¹⁰¹ Ps 132,11;
Rom 1,3
¹⁰² Fil 2,7
¹⁰³ Hbr 4,15

36 klausimas **Kokia tau nauda iš Kristaus
šventojo prasidėjimo ir gimimo?**

¹⁰⁴ Hbr 2,16–17 Šitaip Jis tapo mūsų tarpininku¹⁰⁴,
savo tobulu nekaltumu bei šventumu
uždengiančiu Dievo akivaizdoje
¹⁰⁵ Ps 32,1–2;
1 Kor 1,30 mano nuodėmę¹⁰⁵,
kurioje buvau pradėtas.

15 SEKMADIENIS

37 klausimas **Kaip tu supranti žodį „kentėjo“?**

Kristus per visą gyvenimą žemėje,
ypač jo pabaigoje, savo kūnu ir siela
nešė Dievo rūstybę
¹⁰⁶ 1 Pt 2,24;
Iz 53,12 už visos žmonijos nuodėmes¹⁰⁶,
kad savo kančia,
¹⁰⁷ 1 Jn 2,2; 4,10;
Rom 3,25–26 vienintele sutaikymo auka¹⁰⁷,
išvadavo mūsų kūną ir sielą
nuo amžinojo pasmerkimo
ir pelnė mums Dievo malonę, teisumą
ir amžinąjį gyvenimą.

38 klausimas **Kodėl Kristus kentėjo
prie teisėjo Poncijaus Piloto?**

¹⁰⁸ Apd 4,27–28 Jis turėjo būti nekaltai pasmerktas
pasauliečio teisėjo¹⁰⁸ ir išvaduoti mus
¹⁰⁹ Ps 69,5; Iz
53,4–5; 2 Kor
5,21; Gal 3,13 nuo grėsusio rūstaus
Dievo nuosprendžio¹⁰⁹.

**Ar mirtis ant kryžiaus reiškia
daugiau, nei kitokia mirtis?**

39 klausimas

Taip, nes dėl to galiu būti tikras,
kad prakeikimą,

kuris buvo man skirtas,

Jis prisiėmė sau¹¹⁰.

Mat mirtis ant kryžiaus

buvo Dievo prakeikta¹¹¹.

¹¹⁰ Gal 3,13–14

¹¹¹ Įst 21,23;
Gal 3,13

16 SEKMADIENIS

Kodėl Kristus turėjo iškęsti mirtį?

40 klausimas

Todėl, kad dėl Dievo tiesos

ir teisingumo¹¹²

mūsų nuodėmių

nebuvo galima išpirkti kitaip,

kaip tik Dievo Sūnaus mirtimi¹¹³.

¹¹² Pr 2,17

¹¹³ Hbr 2,9.14–15

Kodėl Kristus buvo palaidotas?

41 klausimas

Kad būtų įrodyta,

jog Jis buvo iš tikrųjų miręs¹¹⁴.

¹¹⁴ Mt 27,59–60;
Lk 23,50–56;
Jn 19, 38–42;
Apd 13,29

Jei Kristus numirė už mus,

kodėl mes vis tiek turime mirti?

42 klausimas

Mūsų mirtis yra ne nuodėmių išpirkimas,

o tik jų baigtis ir

įžengimas į amžinąjį gyvenimą¹¹⁵.

¹¹⁵ Jn 5,24;
Fil 1,23;
Rom 7,24–25

43 klausimas **Kuo Kristaus auka ir kryžiaus mirtis mums dar naudinga?**

Kristaus galia mūsų senasis žmogus drauge su Juo yra nukryžiuojamas, miršta ir palaidojamas¹¹⁶, kad mumyse neviešpatautų piktieji kūno geiduliai¹¹⁷, o mes aukotume Jam save kaip padėkos auką¹¹⁸.

¹¹⁶ Rom 6,6–8. 11–12; Kol 2,12
¹¹⁷ Rom 6,12
¹¹⁸ Rom 12,1

44 klausimas **Kodėl pridurti žodžiai „nužengė į pragarą“?**

Kad per didžiausias savo pagundas būčiau tikras, jog mano Viešpats Kristus išgelbėjo mane nuo pragaro baimės ir kančios, nes Jis ant kryžiaus, o prieš tai kūnu ir siela iškentė neapsakomą skausmą, išgąstį ir siaubą¹¹⁹.*

¹¹⁹ Iz 53,10; Mt 27,46

17 SEKMADIENIS

45 klausimas **Kokia nauda mums iš Kristaus prisikėlimo?**

Pirmiausia, Jis prisikeldamas nugalėjo mirtį,

kad padarytų mus dalininkais teisumo,
kurį pelnė mums savo mirtimi¹²⁰.

Antra, jau dabar Jo galia
esame prikeliami naujam gyvenimui¹²¹.
Ir trečia, Kristaus prisikėlimas laiduoja
mums palaimingą prisikėlimą¹²².

¹²⁰ 1 Kor 15,
16–17,54–55;
Rom 4,25;
1 Pt 1,3–5,21

¹²¹ Rom 6,4; Kol
3,1–4; Ef 2,5

¹²² 1 Kor 15,12;
Rom 8,11

18 SEKMADIENIS

**Kaip supranti žodžius
„įžengė į dangų“?**

Kristus savo mokinių akivaizdoje
buvo nuo žemės paimtas į dangų¹²³
ir ten yra mūsų labui¹²⁴,
kol ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti¹²⁵.

46 klausimas

¹²³ Apd 1,9; Mt
26,64; Mk
16,19; Lk 24,51

¹²⁴ Hbr 4,14; 7,
24–25; 9,24–28;
Rom 8,34;
Ef 4,10; Kol 3,1

¹²⁵ Apd 1,11;
Mt 24,30

**Argi Kristus nėra su mumis iki
pasaulio pabaigos, kaip yra
pažadėjęs¹²⁶?**

47 klausimas

¹²⁶ Mt 28,20

Kristus yra tikras žmogus
ir tikras Dievas.

Žmogiškąja prigimtimi
Jo dabar nėra žemėje¹²⁷,
bet savo dieviškumu,
didybe, malone ir Dvasia
Jis niekuomet nepasitraukia nuo mūsų¹²⁸.

¹²⁷ Mt 26,11; Jn
16,28; Jn 17,11;
Apd 3,21

¹²⁸ Jn 14,17–20;
16,13; Mt
28,20; Ef 4,8,12

**Ar Kristaus prigimtis nėra viena nuo
kitos atskirtos, jei žmogiškumo nėra
ten, kur yra dieviškumas?**

48 klausimas

- Ne. Dieviškumas yra neaprėpiamas ir visur esantis¹²⁹.
Viena vertus, jis peržengia Kristaus prisiimto žmogiškumo ribas, kita vertus, jo ne mažiau lieka Kristaus asmenyje, nes yra su juo sujungtas¹³⁰.

49 klausimas **Kuo mums naudingas Kristaus įžengimas į dangų?**

- Pirma, kad danguje Kristus mus užtaria Tėvui¹³¹.
Antra, mes turime danguje savo Kūną, kuris užtikrina, kad Kristus, jo galva, paims pas save ir mus, jo narius¹³².
Trečia, Jis mums užstatu siunčia savo Dvasią¹³³, kurios jėga ieškome to, kas yra aukštybėse – ten, kur Kristus sėdi Tėvo dešinėje, o ne to, kas žemėje¹³⁴.

19 SEKMADIENIS

50 klausimas **Kodėl pridurta, kad Kristus „sėdi Dievo Tėvo dešinėje“?**

- Jis įžengė į dangų tam, kad pasirodytų ten kaip savo krikščioniškosios Bažnyčios galva¹³⁵, per kurią Tėvas viską valdo¹³⁶.

**Kuo mums naudingas Kristus –
mūsų Galvos – išaukštinimas?**

51 klausimas

Pirma, kad per Šventąją Dvasią
Jis išlieja mums, savo nariams,
dangiškąsias dovanas¹³⁷.

¹³⁷ Ef 4,10–12

Antra, kad savo galia Jis palaiko mus
ir gina nuo visų priešų¹³⁸.

¹³⁸ Ps 2,9; Jn
10,28–30; Ef 4,8

**Kuo tave guodžia būsimas Kristus
atėjimas teisti gyvųjų ir mirusiųjų?**

52 klausimas

Kad patirdamas sielvartą ir persekiojimus
visada galiu pakelta galva laukti
teisėjo iš dangaus¹³⁹,
kuris pasiaukėjo vietoj manęs
Dievo teismui
ir panaikino man visą bausmę.
Jis visus savo, taigi ir mano priešus
pasmerks amžiams¹⁴⁰,
o mane su visais išrinktaisiais
pasiims pas save į dangiškąjį džiaugsmą
ir garbę¹⁴¹.

¹³⁹ Lk 21,28;
Rom 8,23–24;
Fil 3,20–21;
Tit 2,13

¹⁴⁰ 1 Tes 4 16–17;
2 Tes 1,6–10;
Mt 25,41–43

¹⁴¹ Mt 25,34

APIE DIEVĄ ŠVENTĄJĄ DVASIĄ

20 SEKMADIENIS

53 klausimas Kuo tiki esant Šventąją Dvasią?

- ¹⁴² Pr 1,2; Iz 48,16;
1 Kor 3,16;
6,19; Apd 5,3–4
- ¹⁴³ Mt 28,19–20;
2 Kor 1,21–22
- ¹⁴⁴ Gal 3,14; 1 Pt
1,2; 1 Kor 6,17
- ¹⁴⁵ Apd 9,31
- ¹⁴⁶ Jn 14,16;
1 Pt 4,14
- Pirma, kad Šventoji Dvasia
yra amžinasis Dievas,
lygiai kaip Tėvas ir Sūnus¹⁴².
Antra, kad Ji yra ir man duota¹⁴³,
ir tikru tikėjimu daro mane Kristaus
ir visų Jo geradarių dalininku¹⁴⁴,
guodžia mane¹⁴⁵ ir pasiliks su manimi
per amžius¹⁴⁶.

21 SEKMADIENIS

54 klausimas Kuo tiki esant „šventąją visuotinę Bažnyčią“?

- ¹⁴⁷ Jn 10,11
- ¹⁴⁸ Pr 26,4
- ¹⁴⁹ Ps 71,18; 1 Kor
11,26
- ¹⁵⁰ Iz 59,21; Rom
1,16; 10,14–17;
Ef 5,26
- ¹⁵¹ Apd 2,46;
Ef 4,3–6
- ¹⁵² Mt 16,18;
Jn 10,28–30;
1 Kor 1,8–9
- ¹⁵³ Rom 8,29–30;
Ef 1,10–13
- ¹⁵⁴ 1 Jn 3,21
- ¹⁵⁵ 1 Jn 2,19.24.27
- Tikiu, kad Dievo Sūnus¹⁴⁷
iš visų žmonių¹⁴⁸
nuo pasaulio pradžios iki pabaigos¹⁴⁹
Žodžiu ir Dvasia¹⁵⁰ tikro tikėjimo
vienybėje¹⁵¹
renka, saugo ir išlaiko¹⁵²
vieną amžinajam gyvenimui išrinktą
Bažnyčią¹⁵³,
ir kad aš esu gyvas jos narys¹⁵⁴
ir amžinai toks liksiu¹⁵⁵.

Kaip supranti „šventųjų bendravimą“? 55 klausimas

Pirma, kad tikintieji – visi ir kiekvienas – yra Viešpaties Kristaus nariai ir visų Jo turtų bei dovanų dalininkai¹⁵⁶.
 Antra, kad kiekvienas narys privalo noriai ir džiaugsmingai savo gebėjimais patarnauti kitiems nariams jų naudai bei gerovei¹⁵⁷.

¹⁵⁶ 1 Jn 1,3;
 1 Kor 1,9;
 Rom 8,32

¹⁵⁷ 1 Kor 12,12–13,21; 13,5–6;
 Fil 2,4–6

Kaip supranti nuodėmių atleidimą? 56 klausimas

Dievas dėl Kristaus nuopelnų¹⁵⁸ nebenorės prisiminti nei mano visų nuodėmių, nei nuodėmingos prigimties, su kuria man teks grumtis visą gyvenimą¹⁵⁹.
 Jis iš malonės man dovanoja Kristaus teisumą, todėl man nebereikės stoti prieš Jo teismą¹⁶⁰.

¹⁵⁸ 1 Jn 2,2; 2 Kor 5,19–21

¹⁵⁹ Ps 103, 3–4.10.12;
 Rom 7,24–25;
 8,1–4

¹⁶⁰ Jn 3,18

22 SEKMADIENIS

Kokią paguodą tau suteikia būsimo kūno prisikėlimas? 57 klausimas

Kad pasibaigus gyvenimui, ne vien siela bus iš karto paimta pas Kristų, jos Galvą¹⁶¹,

¹⁶¹ Lk 23,43;
 Fil 1,21–23

¹⁶² 1 Kor 15,
53–54; Job 19,
23–27; 1 Jn 3,2;
Fil 3,21

bet ir kūnas bus Kristaus galia prikeltas
ir suvienytas su siela,
ir taps panašus į Jo šlovingą kūną¹⁶².

58 klausimas **Kokią paguodą tau suteikia žodžiai
apie amžinąjį gyvenimą?**

¹⁶³ 2 Kor 5,2–3

Kad jau dabar jusdamas širdyje
amžinojo džiaugsmo pradžia¹⁶³,
pasibaigus šiam gyvenimui
įgysiu visą pilnatvę tokios palaimos,
kokios akis neregėjo, ausis negirdėjo,
kas žmogui į širdį neatejo¹⁶⁴, –
joje amžinai šlovinti Dievą¹⁶⁵.

¹⁶⁴ 1 Kor 2,9
¹⁶⁵ Jn 17,3

23 SEKMADIENIS

59 klausimas **Kokią naudą turiu visa tai tikėdamas?**

Iš to žinau, kad Kristuje
esu teisus prieš Dievą
ir amžinojo gyvenimo paveldėtojas¹⁶⁶.

¹⁶⁶ Hab 2,4; Rom
1,17; Jn 3,36

60 klausimas **Kaip tampa teisus prieš Dievą?**

Tiktai per tikrą tikėjimą
Jėzumi Kristumi¹⁶⁷.
Nors sąžinė ir kaltina mane
smarkiai sulaužius visus Dievo įsakymus,
nė vieno iš jų niekada neįvykdžius¹⁶⁸,
palinkus į visokį blogį¹⁶⁹,
tačiau Dievas man, ne už nuopelnus¹⁷⁰ –

¹⁶⁷ Rom 3,21–25.
28; Gal 2,16;
Ef 2,8–9; Fil 3,9
¹⁶⁸ Rom 3,9–20
¹⁶⁹ Rom 7,23
¹⁷⁰ Tit 3,5

vien iš savo malonės¹⁷¹,
 dovanoja ir įskaito¹⁷²
 tobulą Kristaus atlygį¹⁷³,
 teisumą ir šventumą¹⁷⁴,
 lyg niekada nebūčiau nei turėjęs,
 nei padaręs jokios nuodėmės,
 lyg būčiau išpildęs visą paklusnumą,
 kurį už mane įvykdė Kristus¹⁷⁵,
 – jei tik šias geradarystes priimu
 tikinčia širdimi¹⁷⁶.

¹⁷¹ Rom 3,24; Ef 2,8

¹⁷² Rom 4,4–5;
 2 Kor 5,19

¹⁷³ 1 Jn 2,2

¹⁷⁴ 1 Jn 2,1

¹⁷⁵ 2 Kor 5,21

¹⁷⁶ Rom 3,22;
 Jn 3,18

**Kodėl sakai, kad esi išteisinamas
 vien tikėjimu?**

61 klausimas

Dievui patinku
 ne dėl savo tikėjimo vertumo.
 Vien Kristaus atlygis,
 teismus ir šventumas
 yra mano teismus Dievo akyse¹⁷⁷.
 Jį priimu ir Dievo teismus
 tampa manuoju
 ne kitaip, kaip tik per tikėjimą¹⁷⁸.

¹⁷⁷ 1 Kor 1,30; 2,2

¹⁷⁸ 1 Jn 5,10

24 SEKMADIENIS

**Kodėl teisumu prieš Dievą arba bent jo
 dalimi negali tapti mūsų geri darbai?**

62 klausimas

Todėl, kad Dievo teismą atlaiko
 tik tobulas ir Jo įstatymą
 visiškai atitinkantis teismus¹⁷⁹.
 O mūsų visi, net geriausi darbai šiame

¹⁷⁹ Gal 3,10;
 Įst 27,26

¹⁸⁰ Iz 64,6 gyvenime yra netobuli
ir nuodėmių sutepti¹⁸⁰.

63 klausimas **Kaipgi mes savo gerais darbais
nieko nepelnome, jeigu Dievas
žada už juos atlyginti
šiam ir būsimame gyvenime?**

¹⁸¹ Lk 17,10 Nes tas atlygis duodamas
ne už nuopelnus, bet iš malonės¹⁸¹.

64 klausimas **Bet argi šitoks mokymas
nepaverčia žmonių lengvabūdziais
ir apsileidėliais?**

¹⁸² Mt 7,18 Ne, nes neįmanoma, kad tie,
kurie tikru tikėjimu
yra įskiepyti Kristuje,
neneštų dėkingumo vaisių¹⁸².

APIE ŠVENTUS SAKRAMENTUS

25 SEKMADIENIS

**Jei vien tikėjimas daro mus Kristaus
ir visų Jo geradarybių dalininkais,
tai iš kur toks tikėjimas atsiranda?**

65 klausimas

Tokį tikėjimą žadina mūsų širdyse
Šventoji Dvasia¹⁸³
per šventosios Evangelijos skelbimą
ir patvirtina priimant
šventuosius sakramentus¹⁸⁴.

¹⁸³ Ef 2,8–9; Jn 3,5

¹⁸⁴ Mt 28,19–20;
1 Pt 1,22–23

Kas yra sakramentai?

66 klausimas

Sakramentai yra regimi,
šventi ženklai ir antspaudai.
Dievas juos įsteigė, kad per juos
mums duotų geriau suprasti
ir kad užantspauduotų
Evangelijos pažadą:
dėl vienintelės Kristaus aukos
ant kryžiaus
mums iš malonės dovanotas
nuodėmių atleidimas
ir amžinasis gyvenimas¹⁸⁵.

¹⁸⁵ Pr 17,11;
Rom 4,11;
Įst 30,6;
Kun 5,26;
Hbr 9,8–9.24;
Ez 20,12

67 klausimas **Ar Žodis ir sakramentai skirti tam, kad nukreiptų mūsų tikėjimą į Jėzaus Kristaus kryžiaus auką, kaip vienintelį mūsų išgelbėjimo pagrindą?**

Taip, nes Šventoji Dvasia mus Evangelijoje moko ir šventaisiais sakramentais patvirtina, kad visas mūsų atpirkimas remiasi vienintele Kristaus auka, atlikta už mus ant kryžiaus¹⁸⁶.

¹⁸⁶ Rom 6,3;
Gal 3,27

68 klausimas **Kiek sakramentų įsteigė Kristus Naujajame Testamente?**

Du – šventąjį Krikštą ir šventąją Vakarienę.

APIE ŠVENTĄ KRIKŠTĄ

26 SEKMADIENIS

**Kaip šventasis Krikštas tau primena
ir garantuoja, kad vienintelė Kristaus
auka buvo skirta tavo labui?**

69 klausimas

Kristus įsteigė
ši išorinį apiplovimą vandeniu¹⁸⁷
ir tuo pažadėjo¹⁸⁸,
kad Jo kraujas ir Dvasia
nuplauna mano sielą nuo nešvaros,
tai yra nuo visų mano nuodėmių,
taip tikrai, kaip išoriškai vanduo
nuplauna kūno nešvarumus¹⁸⁹.

¹⁸⁷ Mt 28,19–20;
Apd 2,38

¹⁸⁸ Mt 3,11;
Mk 16,16;
Rom 6,3–4

¹⁸⁹ Mk 1,4; Lk 3,3

**Ką reiškia būti nuplautam
Kristaus krauju ir Dvasia?**

70 klausimas

Reiškia turėti nuodėmių atleidimą
iš Dievo malonės dėl Kristaus kraujo,
kurį Jis praliejo už mus
aukodamasis ant kryžiaus¹⁹⁰;
be to, tai reiškia
būti atnaujintiems Šventosios Dvasios,
būti pašventintais Kristaus nariais,
kad kuo toliau, tuo labiau
mirtume nuodėmei
ir gyventume šventai bei nepeiktinai¹⁹¹.

¹⁹⁰ Hbr 12,24;
1 Pt 1,2; Apr 1,5;
Zch 13,1;
Ez 36,25–27

¹⁹¹ Jn 1,33; 3,5;
1 Kor 6,11;
12,13; Rom 6,4;
Kol 2,11–12

71 klausimas **Kaip Kristus pažadėjo mums,
kad esame nuplauti Jo krauju
ir Dvasia taip tikrai, kaip nuplauti
Krikšto vandeniui?**

Krikšto įsteigimo žodžiais:
„Eikite ir padarykite mano mokiniais
visų tautų žmones,
krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus,
ir Šventosios Dvasios.“¹⁹²

¹⁹² Mt 28,19

Ir dar: „Kas įtikės ir pasikrikštys,
bus išgelbėtas, o kas netikės,
bus pasmerktas.“¹⁹³

¹⁹³ Mk 16,16

Tas pažadas yra pakartojamas
ir kitose Šventojo Rašto vietose,
kur Krikštas vadinamas
atgimdančiu ir atnaujinančiu
nuplovimu¹⁹⁴,
nuodėmių nuplovimu¹⁹⁵.

¹⁹⁴ Tit 3,5

¹⁹⁵ Apd 22,16

27 SEKMADIENIS

72 klausimas **Ar regimas nuplovimas vandeniui
yra jau ir pats nuodėmių nuplovimas?**

¹⁹⁶ Mt 3,11;
1 Pt 3,21;
Ef 5,26–27

Ne¹⁹⁶, nes vien tik Jėzaus Kristaus kraujas
ir Šventoji Dvasia apvalo mus nuo visų
nuodėmių¹⁹⁷.

¹⁹⁷ 1 Jn 1,7;
1 Kor 6,11

73 klausimas **Tai kodėl Šventoji Dvasia
Krikštą vadina atgimdančiu ir
nuplaunančiu nuodėmes?**

Dievas turi svarbų pagrindą taip kalbėti.
 Jis nori mus pamokyti ne tik
 kad kaip kūno nešvarumai
 nuplaunami vandeniu,
 taip mes apvalomi nuo nuodėmių
 Kristaus krauju ir Dvasia¹⁹⁸,
 bet ir dar daugiau, –
 tuo dievišku pažadu ir ženklų
 Jis nori mums garantuoti,
 jog esame dvasiškai apiplauti
 nuo nuodėmių
 taip tikrai, kaip išoriškai
 nuplauna vanduo¹⁹⁹.

¹⁹⁸ Apd 1,5;
 Apr 1,5; 7,14;
 1 Kor 6,11

¹⁹⁹ Mk 16,16;
 Gal 3,17

Ar reikia krikštyti mažus vaikus?

74 klausimas

Taip,
 nes ir jie ne mažiau nei suaugusieji
 priklauso Dievo sandorai ir Bažnyčiai²⁰⁰,
 ir jiems yra pažadėtas
 Kristaus krauju nuodėmių atleidimas²⁰¹
 bei tikėjimą žadinanti
 Šventoji Dvasia²⁰².
 Todėl ir vaikai krikštu,
 kaip sandoros ženklų,
 turi būti įtraukiami
 į krikščionių Bažnyčią
 ir atskiriami nuo netikinčių vaikų²⁰³,
 kaip kad Senajame Testamente
 buvo daroma apipjaustymu²⁰⁴,
 kurio vieton Naujajame Testamente
 buvo įvestas Krikštas²⁰⁵.

²⁰⁰ Pr 17,7

²⁰¹ Mt 19,14

²⁰² Lk 1,14–15;
 Ps 22,11;
 Iz 44,1–3;
 Apd 2,39

²⁰³ Apd 10,47

²⁰⁴ Pr 17,14

²⁰⁵ Kol 2,11–13

APIE ŠVENTĄ VAKARIENĘ

28 SEKMADIENIS

75 klausimas **Kaip šventoji Vakarienė tau primena ir laidoja, kad dalyvauji vienatinėje Kristaus aukoje ir visose Jo malonėse?**

²⁰⁶ Mt 26,26–28;
Mk 14,22–24;
Lk 22,19–20;
1 Kor 10,16–17;
11,23–25; 12,13

Kristus įsakė man ir visiems tikintiesiems valgyti šitos laužiamos duonos ir gerti iš šitos taurės Jo atminimui ir drauge pažadėjo²⁰⁶, pirma, kad Jo kūnas buvo už mane ant kryžiaus paaukotas ir sulaužytas bei Jo kraujas už mane pralietas taip tikrai, kaip savo akimis matau man laužiamą Viešpaties duoną ir teikiamą Viešpaties taurę. Antra, kad savo nukryžiuotu kūnu ir pralietu krauju Jis maitina ir girdo mano sielą amžinajam gyvenimui taip tikrai, kaip tikrai aš gaunu iš Bažnyčios tarno rankų Kristaus kūno ir kraujo ženklų – ragauju Viešpaties duonos ir geriu iš taurės.

Ką reiškia valgyti nukryžiuotą Kristaus kūną ir gerti pralietą Jo kraują?

76 klausimas

Reiškia ne tik tai priimti tikinčia širdimi visą Kristaus kančią ir mirtį ir per tai gauti nuodėmių atleidimą bei amžinąjį gyvenimą²⁰⁷, bet taip pat ir per Šventąją Dvasią, kuri gyvena ir Kristuje, ir mumyse, būti vis labiau vienijamiems su garbinguoju Jo kūnu²⁰⁸. Kad, nors Jis dabar danguje²⁰⁹, o mes žemėje, vis dėlto esame su Juo vieno kūno²¹⁰ ir amžiams gyvensime bei būsime vedami vienos Dvasios²¹¹.

²⁰⁷ Jn 6,35-40.
47-54

²⁰⁸ Jn 6,55-56

²⁰⁹ Apd 3,21;

1 Kor 11,26

²¹⁰ Ef 3,16-17;
5,29-32;

1 Kor 6,15-19;

1 Jn 3,24; 4,13

²¹¹ Jn 14,23; 6,
56-58; 15,1-6;
Ef 4,15-16

Kada Kristus pažadėjo tikinčiuosius valgydinti savo kūnu ir girdyti savo krauju taip pat tikrai, kaip kad tikrai jie valgo tą laužiamą duoną ir geria iš tos dėkojimo taurės?

77 klausimas

Viešpaties vakarienės įsteigimo žodžiais²¹²: „Viešpats Jėzus tą naktį, kurią buvo išduotas, paėmė duoną, padėkojęs sulaužė ir tarė: „Imkite ir valgykite; tai yra mano kūnas,

²¹² Mt 26,26-28;
Mk 14,22-24;
Lk 22,19-20

kuris už jus sulaužomas.
Tai darykite mano atminimui.“
Taip pat po vakarienės
Jis paėmė taurę ir tarė:
„Ši taurė yra Naujoji Sandora
mano kraujyje. Kiek kartų gersite,
darykite tai mano atminimui.“
Taigi, kada tik valgote šitą duoną
ir geriate iš tos taurės,
jūs skelbiate Viešpaties mirtį,
kol Jis ateis.“²¹³

²¹³ 1 Kor 11,23–25

Šitą pažadą pakartojo
ir apaštalas Paulius, sakydamas:
„Argi dėkojimo taurė, kurią laiminame,
nėra bendravimas Kristaus kraujyje?
Argi duona, kurią laužome,
nėra bendravimas Kristaus kūne?
Nors mūsų daug, mes visi esame
viena duona ir vienas kūnas:
juk mes visi dalijamės viena duona.“²¹⁴

²¹⁴ 1 Kor 10,16–17

29 SEKMADIENIS

78 klausimas

**Ar duona ir vynas virsta tikru
Kristaus kūnu ir krauju?**

Ne. Kaip vanduo per Krikštą
nevirsta Kristaus krauju
ir pats nenuplauna nuodėmių,
o yra tik dieviškas ženklas
ir patvirtinimas²¹⁵,

²¹⁵ Mt 26,29;
Mk 14,24

taip ir šventoji duona per Vakarienę
nevirsta Kristaus kūnu²¹⁶,
nors pagal sakramentų naudojimo
tvarką ir vadinama Kristaus kūnu²¹⁷.

²¹⁶ 1 Kor 10,16–17;
11,26–28

²¹⁷ Pr 17,10–19;
Iš 12,26–27.43.48;
1 Pt 3,21; 1 Kor
10,1–4; Tit 3,5

**Kodėl tada Kristus vadina duoną
savo kūnu, o taurę savo krauju,
arba Naująja Sandora savo kraujyje,
apaštalas Paulius – bendravimu
Kristaus kūne ir kraujyje?**

79 klausimas

Kristus taip kalba ne be rimto pagrindo.
Jis vadina duoną savo kūnu,
o taurę savo krauju,
norėdamas paaiškinti mums, kad,
kaip duona ir vynas palaiko
mūsų gyvybę šiame gyvenime,
taip Jo nukryžiuotas kūnas
ir pralietas kraujas
yra tikrasis mūsų sielos valgis
ir gėrimas amžinam gyvenimui²¹⁸.

²¹⁸ Jn 6,51.55

Ir negana to:

Kristus nori šiuo regimu ženkle
ir užstatu mums garantuoti,
kad Šventosios Dvasios veikiami
esame Jo kūno bei kraujo dalininkai
taip tikrai, kaip mes tuos šventus ženklus
savo burna Jį atsimindami priimame²¹⁹.
Ir kad visa Jo kančia bei paklusnumas
mums įskaitomas taip užtikrintai,
lyg mes patys savo kūnu
būtume visa iškentę ir įvykdę.

²¹⁹ 1 Kor 10,16–17

30 SEKMADIENIS

80 klausimas **Koks skirtumas tarp Viešpaties
Vakarienės ir popiežiaus mišių?**

Viešpaties Vakarienė liudija tai,
kad mums tobulai atleistos
²²⁰ Hbr 7,27;
9,12.25–28;
10,10.12–14;
Jn 19,30;
Mt 26,28;
Lk 22,19–20
visos nuodėmės
dėl vienintelės Jėzaus Kristaus aukos,
kurią Jis kartą paaukojo ant kryžiaus²²⁰;
kad Šventosios Dvasios
esame suvienyti su Kristumi²²¹,
²²¹ 1 Kor 6,17;
10,16
kuris dabar savo tikruoju kūnu
yra danguje, Tėvo dešinėje²²² ir tenai
nori būti garbinamas²²³.
²²² Hbr 1,3; 8,1–2
²²³ Jn 4,21–24;
20,17;
Lk 24,52;
Apd 7,55–56;
Kol 3,1;
Fil 3,20–21;
1 Tes 1,9–10
O mišios moko, kad gyvieji ir mirusieji
neturi per Kristaus kančią
nuodėmių atleidimo,
nebent tik jei Kristus už juos
kasdien per mišias kunigų aukojamas,
neva tada Jis įsikūnijantis
duonoje ir vyne
ir dėl to juose turįs būti garbinamas.
Taigi mišios iš tiesų yra ne kas kita,
kaip vienintelės Jėzaus Kristaus
aukos ir kančios paneigimas²²⁴
ir prakeikta stabmeldystė.*
²²⁴ Hbr 9,6–10;
10,19–31

81 klausimas **Kas gali artintis prie Viešpaties stalo?**

Tie, kurie bodisi savimi
dėl savo nuodėmių,

tačiau tiki, kad jos jiems atleistos
ir kad likusioji silpnybė
pridengta Kristaus kančios ir mirties;
tie, kurie trokšta
vis labiau tvirtėti tikėjimu
ir pasitaisyti gyvenimu.

O neatgailaujantieji ir veidmainiai
valgo ir geria savo pasmerkimui²²⁵.

²²⁵ 1 Kor 10,21;
11,28–29

**Ar ši Vakarienė leistina ir tiems,
kurie savo išpažinimu ir gyvenimu
pasirodo esą netikintys ir bedieviai?**

82 klausimas

Ne, nes taip būtų paniekinta
Dievo sandora ir sukelta Jo rūstybė
visai bendruomenei²²⁶.
Todėl pagal Kristaus
ir Jo apaštalų mokymą
krikščionių Bažnyčia yra įpareigota
dangaus karalystės raktais
tokius atskirti nuo Vakarienės,
kol jie nepakeis savo gyvenimo.

²²⁶ 1 Kor 11,20.34;
Iz 1,11–15;
66,3;
Jer 7,21–23;
Ps 50,16–17

31 SEKMADIENIS

Kas yra dangaus karalystės raktai?

83 klausimas

Tai šventosios Evangelijos skelbimas
ir krikščioniškoji Bažnyčios drausmė.
Šiais dviem veiksmais dangaus karalystė
tikintiesiems atidaroma,
o netikintiesiems uždaroma²²⁷.

²²⁷ Mt 16,18–19;
18,15–18

84 klausimas **Kaip dangaus karalystė atidaroma ir uždaroma, skelbiant šventąjį Evangeliją?**

Šitaip: Kristaus įsakymu visiems tikintiesiems skelbiama ir viešai liudijama, kad, kai tik jie tikru tikėjimu priima Evangelijos pažadus, Dievas jiems tikrai atleidžia visas nuodėmes dėl Kristaus nuopelno; o visiems netikintiesiems ir veidmainiams paskelbiama, kad jiems gresia Dievo rūstybė ir amžinas pasmerkimas, jei jie neatsivers²²⁸.

²²⁸ Jn 20,21–23;
Mt 16,19

Remdamasis šiuo Evangelijos liudijimu Dievas teis juos šiame ir būsimajame gyvenime.

85 klausimas **Kaip dangaus karalystė uždaroma ir atidaroma Bažnyčios drausme?**

Šitaip: Kristaus paliepimu visi tie, kurie vadinasi krikščionimis, bet nekrikščioniškai moko ir gyvena, daug syk broliškai perspėti nuo savo klystkelių ir netinkamo gyvenimo būdo nepasitraukia, yra apskundžiami Bažnyčiai arba jos šiam reikalui paskirtiesiems; jeigu ir šio perspėjimo neklauso, tą pačių jie atskiriami

nuo krikščionių bendruomenės –
jiems uždraudžiami šventieji sakramentai,
o Dievo sprendimu – ir nuo Jo karalystės.
Bet jeigu jie pasitaisyti pažada
ir tai parodo, vėl priimami
kaip Kristaus ir Jo Bažnyčios nariai²²⁹.

²²⁹ Mt 18,15–18; 1
Kor 5,2–5.11;
2 Tes 3,14–15;
2 Jn 10.11

III DALIS

APIE DĖKINGUMĄ ARBA
APIE KRIKŠČIONIŠKAJĮ
GYVENIMĄ

32 SEKMADIENIS

86 klausimas **Jei esame išganyti ne už savo nuopelnus, o iš malonės per Kristų, kodėl turime daryti gerus darbus?**

Todėl, kad Kristus,
mus atpirkęs savo krauju,
Šventąja Dvasia daro panašius
į savo atvaizdą,
kad pasirodytume visu gyvenimu
dėkingi Dievui

²³⁰ Rom 6,13;
12,1–2;
1 Pt 2,5.9–10;
1 Kor 6,20

²³¹ Mt 5,16;
1 Pt 2,12

²³² 1 Pt 1,6–7; Mt
7,17;
Gal 5,6.22–23

už Jo geradarystes²³⁰
ir tuo Jį pašlovintume²³¹.
Be to, kad spręsdami
iš savo gerų darbų vaisių
būtume tikri savo tikėjimu²³²
ir šventu gyvenimu laimėtume
savo artimą Kristui.

87 klausimas **Ar gali būti išganyti tie, kurie neatsiverčia į Dievą nuo savo nedėkingo ir pikto elgesio?**

Jokiu būdu. Nes pagal Šventąjį Raštą
„nei ištvirkėliai, nei stabmeldžiai,
nei svetimautojai,
nei sanguliautojai su vyrais,
nei vagys, nei gobšai, nei girtuokliai,
nei keikūnai, nei plėšikai
nepaveldės Dievo karalystės“²³³.

²³³ 1 Kor 6,9–10;
Ef 5,5–6;
1 Jn 3,14–15

33 SEKMADIENIS

Iš kiek dalių susideda tikra žmogaus atgaila arba atsivertimas? 88 klausimas

Iš dviejų dalių:
senojo žmogaus mirimo²³⁴
ir naujojo prisikėlimo.

²³⁴ Rom 6,4–6;
Ef 4,22–24;
Kol 3,5–10;
1 Kor 5,7

Kas yra senojo žmogaus mirimas? 89 klausimas

Nuoširdus liūdesys dėl nuodėmės,
vis didėjanti neapykanta jai
ir jos šalinimasis²³⁵.

²³⁵ Rom 8,13;
Jl 2,13

Kas yra naujojo žmogaus prisikėlimas? 90 klausimas

Nuoširdus džiaugsmas
Šventojoje Dvasioje per Kristų²³⁶,
noras ir troškimas gyventi
pagal Dievo valią
ir daryti gerus darbus²³⁷.

²³⁶ Rom 5,1; 14,17;
Iz 57,15

²³⁷ Rom 6,10–11;
Gal 2,20

Kokie darbai yra geri? 91 klausimas

Vien tik tie,
kurie daromi tikru tikėjimu²³⁸
pagal Dievo įsakymus²³⁹ ir Jo garbei²⁴⁰,
o ne tie, kurie grindžiami
mūsų nuožiūra
arba žmonių taisyklėmis²⁴¹.

²³⁸ Rom 14,23

²³⁹ 1 Sam 15,22;
Ef 2,10

²⁴⁰ 1 Kor 10,31

²⁴¹ Įst 13,1; Ez
20,18–19; Iz
29,13; Mt 15,9

34 SEKMADIENIS

92 klausimas **Kokie yra Dievo įsakymai?**

Dievas ištarė visus šiuos žodžius:
„Aš esu Viešpats, tavo Dievas,
kuris išvedžiau tave iš Egipto žemės,
iš vergijos namų.

I. Neturėsi kitų dievų, tiktai mane.

II. Nedirbsi sau drožinio
nei jokio paveikslo, panašaus į tai,
kas yra aukštai danguje,
čia, žemėje, ir vandenyse po žeme.
Nesilenksi jiems ir negarbinsi jų,
nes aš, **VIEŠPATS**,

tavo Dievas, esu pavydulingas Dievas,
skiriantis bausmę vaikams už tėvų kaltę
iki trečios ir ketvirtos kartos tų,
kurie mane atmeta,
bet rodantis ištikimą meilę
iki tūkstantosios kartos tiems,
kurie mane myli ir laikosi mano įsakymų.

III. Nenaudosi piktam **VIEŠPATIES**,
savo Dievo, vardo, nes **VIEŠPATS**
nepaliks nenubausto to,
kuris naudoja piktam Jo vardą.

IV. Atmink ir švęsk šabo dieną.
Šešias dienas triūsi
ir dirbsi visus savo darbus,
bet septintoji diena yra **VIEŠPATIES**,
tavo Dievo, šabas;

nedirbsi jokio darbo nei tu,
nei tavo sūnus ar duktė,
nei tavo vergas ar vergė, nei tavo galvijai,
nei ateivis, gyvenantis tavo gyvenvietėse.

Juk per šešias dienas VIEŠPATS

padarė dangų ir žemę,
jūrą ir visa, kas juose,
bet septintąją dieną ilsėjosi.

Todėl VIEŠPATS septintąją dieną
palaimino ir pašventino.

V. Gerbk savo tėvą ir motiną,
kad ilgai gyventumei Žemėje,
kurią VIEŠPATS, tavo Dievas,
tau skiria.

VI. Nežudysi.

VII. Nepaleistuvausi.

VIII. Nevogsi.

IX. Neliudysi melagingai
prieš savo artimą.

X. Negeisi savo artimo namų;
negeisi savo artimo žmonos ar tarno
bei tarnaitės, ar jaučio, ar asilo, ar bet
ko, kas priklauso tavo artimui²⁴². *

²⁴² Iš 20,1–17;
Ist 5,6–21

Kaip padalyti šie įsakymai?

93 klausimas

Į dvi dalis²⁴³, iš kurių pirmoji nurodo,
kaip turime elgtis Dievo akivaizdoje,
o antroji – kokios yra mūsų pareigos
artimui²⁴⁴.

²⁴³ Iš 34,28; Ist
4,13; 10,3–4

²⁴⁴ Mt 22,37–39

94 klausimas

Ko Viešpats reikalauja pirmuoju įsakymu?

²⁴⁵ 1 Kor 6,9–10;
10,7,14

²⁴⁶ Kun 19,31;
Įst 18,10–12

²⁴⁷ Mt 4,10; Apr
19,10; 22,8–9

²⁴⁸ Jn 17,3

²⁴⁹ Jer 17,5

²⁵⁰ 1 Pt 5,5–6

²⁵¹ Hbr 10,36; Kol
1,11; Rom 5,3–
4; 1 Kor 10,10;
Fil 2,14

²⁵² Ps 104,27–30;
Iz 45,7; Jok
1,17

²⁵³ Įst 6,5; Mt 22,37

²⁵⁴ Įst 6,2; Ps
111,10; Pat 1,7;
9,10; Mt 10,28

²⁵⁵ Mt 4,10;
Įst 10,20–21

²⁵⁶ Mt 5,29–30;
10,37; Apd 5,29

Kad jei nenoriu prarasti savo sielos išganymo ir palaimos, turiu vengti ir šalintis visokios stabmeldystės²⁴⁵, burtų, prietarų²⁴⁶, negarbinti šventųjų ir kitų kūrinių²⁴⁷; turiu iš tikro pažinti vienintelį tikrą Dievą²⁴⁸, tik Juo vienu pasitikėti²⁴⁹, tik iš Jo vieno nuolankiai²⁵⁰ ir kantriai²⁵¹ laukti visokeriopo gėrio²⁵²; visa širdimi Jį mylėti²⁵³, Jo bijoti²⁵⁴, Jį garbinti²⁵⁵. Verčiau visko atsižadėti negu bent menkiausiu dalyku Jam nusizengti²⁵⁶.

95 klausimas

Kas yra stabmeldystė?

²⁵⁷ Ef 2,12; 5,5;
1 Met 16,26;
Fil 3,19; Gal 4,8;
1 Jn 2,23; 2 Jn 9;
Jn 5,23

Vietoje vienintelio tikrojo savo Žodžiu apsireiškusio Dievo arba šalia Jo prasimanyti ar turėti ką nors kita, kuo visa širdimi pasitiki²⁵⁷.

35 SEKMADIENIS

Ko Dievas reikalauja antruoju įsakymu?

96 klausimas

Kad mes jokiū būdu
nevaizduotume Dievo²⁵⁸
ir negarbintume Jo kitaip²⁵⁹,
nei pasakyta Jo Žodyje.

²⁵⁸ Įst 4,15–19; Iz 40,
18–25; Rom 1,
23–24; Apd 17,29
²⁵⁹ 1 Sam 15,23;
Įst 12,30–32;
Mt 15,9

Ar Dievo visai negalima vaizduoti?

97 klausimas

Dievo vaizduoti negalima
ir nereikia nė vienu iš būdų.
Kūrinius galima vaizduoti,
tačiau Dievas draudžia
daryti ir laikyti jų atvaizdus tam,
kad juos garbintų arba kad jais
Jam tarnautų²⁶⁰.

²⁶⁰ Iš 23,24–25;
34,13–14;
Sk 33,52; Įst 7,5;
12,3; 16,22;
2 Kar 18,3–4

**Ar negalima atvaizdų bažnyčioje
laikyti kaip mokomųjų priemonių?**

98 klausimas

Ne, nes neturime dėtis išmintingesni
už Dievą, kuris nori, kad Jo krikščionija
būtų mokoma ne per nebylius stabus²⁶¹,
o gyvu Jo Žodžio skelbimu²⁶².

²⁶¹ Jer 10,8;
Hab 2,18–19
²⁶² 2 Pt 1,19; 2
Tim 3,16–17

36 SEKMADIENIS

99 klausimas Ko reikalauja trečiasis įsakymas?

²⁶³ Kun 24,11–16

²⁶⁴ Kun 19,12

²⁶⁵ Mt 5,37;
Jok 5,12

Kad ne tik keiksmais²⁶³
ar neteisinga priesaika²⁶⁴,
bet ir nereikalingu pažadu²⁶⁵
neniekintume Dievo vardo
ir nepiktnaudžiautume juo,
taip pat ir tyliai stebėdami
taip darančiuosius
kad netaptume šių baisių nuodėmių
bendrininkais.
Trumpai sakant,
kad šventą Dievo vardą
tartume ne kitaip,
kaip tik su baime ir pagarba²⁶⁶,
kad Jis būtų mūsų teisingai
išpažįstamas²⁶⁷, šaukiamas²⁶⁸
bei visais mūsų žodžiais ir darbais²⁶⁹
garbinamas.

²⁶⁶ Iz 45,23

²⁶⁷ Mt 10,32

²⁶⁸ 1 Tim 2,8

²⁶⁹ Rom 2,24;
1 Tim 6,1;
Kol 3,16–17

100 klausimas Ar Dievo vardo niekinimas keiksmu ir priesaika yra tokia sunki nuodėmė, kad Jis ir ant tų pyksta, kurie galėdami neužkerta tam niekinimui kelio?

²⁷⁰ Kun 5,1

Taip, be abejo²⁷⁰, nes nėra didesnės ir Dievą labiau rūstinančios nuodėmės, kaip Jo vardo išniekinimas.

Kaip tik todėl Jis įsakė
už šią nuodėmę bausti mirtimi²⁷¹.

²⁷¹ Kun 24,15–16

37 SEKMADIENIS

**Bet nejaugi visai negalima
Dievo vardu prisiekti?**

101 klausimas

Galima, jei to reikalauja valdžia
iš savo pavaldinių
ar šiaip yra kokia būtinybė
ištikimybę ir tiesą
Dievo garbei bei artimo gerovei
palaikyti ir skatinti.
Nes tokia priesaika
yra pagrįsta Dievo Žodžiu²⁷²
ir buvo teisingai naudojama
Senajo ir Naujojo Testamento
šventųjų²⁷³.

²⁷² Įst 6,13;
10,20; Iz 48,1;
Hbr 6,16

²⁷³ Pr 21,24;
31,53–54;
Jz 9,15,19;
1 Sam 24,23;
2 Sam 3,35;
1 Kar 1,28–30;
Rom 1,9; 2
Kor 1,23

**Ar galima prisiekti šventaisiais
ar kitais kūriniais?**

102 klausimas

Ne, nes tikroje priesaikoje
aš šaukiuosi paties Dievo,
kad Jis, vienintelis
pažįstantis žmogaus širdį,
paliudytų tiesą arba mane nubaustų,
jei neteisingai prisiekiu²⁷⁴.
Tokia teisė nepriklauso
jokiam kūriniiui²⁷⁵.

²⁷⁴ 2 Kor 1,23

²⁷⁵ Mt 5,34–36;
Jok 5,12

38 SEKMADIENIS

103 klausimas Ko Dievas reikalauja ketvirtuoju įsakymu?

²⁷⁶ Tit 1,5; 1 Tim 3,14–15; 4,13–16; 5,17; 1 Kor 9,11–14; 2 Tim 2,2; 3,15

²⁷⁷ Ps 40,10–11; 68,27; Apd 2,42.46; Iš 31,16; Kun 16,31; Iz 58,13–14

²⁷⁸ Mk 16,9; Jn 20,1.19; Apd 20,7; Apr 1,10

²⁷⁹ 1 Kor 14,19. 29–31

²⁸⁰ 1 Kor 11,33

²⁸¹ 1 Tim 2,1–3.8–11; 1 Kor 14,16; Mt 12,12

²⁸² 1 Kor 16,2

²⁸³ Iz 66,23

Pirmiausia, kad būtų išlaikomos pamokslavimo ir mokymo tarnystės²⁷⁶, o aš uoliai lankyčiau Bažnyčią²⁷⁷, ypač šventadieniais²⁷⁸, ir stropiai mokyčiausi Dievo Žodžio²⁷⁹, priimčiau šventuosius sakramentus²⁸⁰, viešai išpažinčiau Viešpatį²⁸¹ ir krikščioniškai aukočiau²⁸².

Paskui, kad per visas savo gyvenimo dienas piktų darbų vengčiau, leisčiau Viešpačiui Dvasia veikti manyje ir šitaip amžinąjį šabą pradėčiau jau šiame gyvenime²⁸³.

39 SEKMADIENIS

104 klausimas Ko Dievas reikalauja penktuoju įsakymu?

²⁸⁴ Ef 5,22; 6,1–5; Kol 3,18.20–24; Pat 1,8; 4,1.15.20; 20,20; Iš 21,17; Rom 13,1–7

²⁸⁵ Pat 23,22; Pr 9,24–25; 1 Pt 2,18

Kad savo tėvui ir motinai, taip pat visiems, kuriems esu pavaldus, reikščiau pagarbą, meilę ir ištikimybę, paklusniai priimčiau jų gerą pamokymą bei pabarimą²⁸⁴ ir kantriai pakęsčiau jų silpnybes²⁸⁵,

nes Dievas nori jų rankomis
mus valdyti²⁸⁶.

²⁸⁶ Ef 6,4,9;
Kol 3,19,21;
Rom 13,1–7;
Mt 22,21

40 SEKMADIENIS

**Ko Dievas reikalauja šeštuoju
įsakymu?**

105 klausimas

Kad aš nei mintimis, nei žodžiais,
nei ženklais, juo mažiau veiksmais
nei pats, nei per kitus nepaniekinčiau,
nejžeisčiau, nežudyčiau savo artimo
ir nerodyčiau jam neapykantos²⁸⁷,
kad atsisakyčiau bet kokio keršto²⁸⁸,
taip pat ir pats savęs nežaločiau
ar tyčia nestatyčiau į pavojų²⁸⁹.
Valdžia todėl ir nešioja kalaviją,
kad užkirstų kelią žmogžudystei²⁹⁰.

²⁸⁷ Mt 5,21–22;
26,52; Pr 9,6
²⁸⁸ Ef 4,26;
Rom 12,19;
Mt 5,25; 18,35
²⁸⁹ Rom 13,14;
Kol 2,23;
Mt 4,7
²⁹⁰ Pr 9,6;
Iš 21*,14;
Mt 26,52;
Rom 13,4

**Bet argi šis įsakymas kalba ne tik
apie žudymą?**

106 klausimas

Taip, bet drausdamas žudyti
Dievas nori pasakyti,
kad nekenčia ir žmogžudystės šaknų:
pavydo²⁹¹, neapykantos²⁹²,
piktumo²⁹³, keršto –
visa tai Jo akyse
yra slapta žmogžudystė²⁹⁴.

²⁹¹ Rom 1,28–32
²⁹² 1 Jn 2,9,11
²⁹³ Jok 2,13;
Gal 5,19–21
²⁹⁴ 1 Jn 3,15

107 klausimas **Tai ar pakanka to, kad savo artimo
nežudome?**

- ²⁹⁵ Mt 7,12; 22,39 Ne, nes Dievas, pasmerkdamas pavydą,
²⁹⁶ Ef 4,2; Gal neapykantą ir piktumą, nori,
6,1–2; Mt 5,9; kad mylėtume savo artimą
Rom 12,18 kaip patys save²⁹⁵,
²⁹⁷ Mt 5,7; Lk 6,36 kad su juo būtume kantrūs, taikingi,
²⁹⁸ Rom 12,10,15 romūs²⁹⁶, gailestingi²⁹⁷ ir malonūs²⁹⁸,
²⁹⁹ Iš 23,5 pagal išgales padėtume išvengti žalos²⁹⁹
³⁰⁰ Mt 5,44–45; ir gera darytume net savo priešams³⁰⁰.
Rom 12,20–21

41 SEKMADIENIS

108 klausimas **Ką sako septintasis įsakymas?**

- ³⁰¹ Kun 18,27–29 Kad visokia paleistuvystė
yra Dievo prakeikta³⁰¹,
todėl ir mes turime iš visos širdies
³⁰² Jud 23 jos neapkęsti³⁰²,
³⁰³ 1 Tes 4,3–5 gyventi skaisčiai bei santūriai³⁰³
³⁰⁴ Hbr 13,4; 1 Kor tiek šventoje santuokoje,
7,1–11.25–31 tiek už jos ribų³⁰⁴.

109 klausimas **Ar Dievas septintuoju įsakymu
nedraudžia daugiau negu tik
svetimavimą?**

Mūsų kūnas ir siela
yra Šventosios Dvasios šventykla,
todėl Dievas reikalauja,
kad mes laikytume juos švarius ir šventus.

Užtat Jis taip pat draudžia
ir visus ištvirkėliškus veiksmus,
gestus, žodžius³⁰⁵, mintis, geismus³⁰⁶
ir visa, kas tai žadina³⁰⁷.

³⁰⁵ Ef 5,3–4;
1 Kor 6,18–20
³⁰⁶ Mt 5,27–32
³⁰⁷ Ef 5,18;
1 Kor 15,33

42 SEKMADIENIS

**Ką Dievas draudžia aštuntuoju
įsakymu?**

110 klausimas

Jis draudžia ne tik vogti³⁰⁸ ir plėšti³⁰⁹,
už ką baudžia valstybė,
bet vagyste vadina ir visas piktas
gudrybes bei išpuolius,
kuriais kėsinamės pasisavinti
savo artimo turtą
prievarta ar prisidengdami
tariamam teisėtumu³¹⁰;
klastotais svarsčiais³¹¹, matais,
saikais³¹², prekėmis, monetomis,
lupikavimu³¹³ arba kitomis
Dievo draudžiamomis priemonėmis.
Dievas taip pat draudžia būti gobšiam³¹⁴
ir švaistyti Jo gėrybes³¹⁵.

³⁰⁸ 1 Kor 6,10
³⁰⁹ 1 Kor 5,10
³¹⁰ Lk 3,14; 1 Tes 4,6
³¹¹ Pat 11,1; 16,11
³¹² Ez 45,9–12
³¹³ Ps 15,5; Lk 6,35
³¹⁴ 1 Kor 6,10
³¹⁵ Pat 5,16

O ko šiuo įsakymu Jis iš tavęs reikalauja?

111 klausimas

Kad aš kiek tik galėdamas
rūpinčiausi savo artimo gerove,
taigi elgčiausi su juo taip,
kaip pats noriu,
kad kiti su manimi elgtųsi³¹⁶,

³¹⁶ Mt 7,12

³¹⁷ Ef 4,28 ir sąžiningai dirbčiau,
kad galėčiau padėti stokojantiems³¹⁷.

43 SEKMADIENIS

112 klausimas Ko reikalauja devintasis įsakymas?

³¹⁸ Pat 19,5,9;
21,28 Kad prieš nieką neteisingai neliudyčiau³¹⁸,
³¹⁹ Ps 15,3 neiškreipčiau kieno nors žodžių³¹⁹,
³²⁰ Rom 1,29–30 neapkalbėčiau ir nešmeižčiau³²⁰,
³²¹ Mt 7,1–2; nepadėčiau neištyrus lengvabūdiškai
Lk 6,37 ko nors nuteisti³²¹,
³²² Pat 12,22; 13,5 bet kad, bijodamas
baisios Dievo rūstybės³²²,
³²³ Jn 8,44 vengčiau visokio melo ir klastos
kaip paties velnio darbų³²³,
³²⁴ 1 Kor 13,6; teisme ir visais kitais atvejais
Ef 4,25 palaikyčiau tiesą, drąsiai ją išsakyčiau³²⁴
³²⁵ 1 Pt 4,8 ir kaip įmanydamas ginčiau
savo artimo garbę ir gerą vardą³²⁵.

44 SEKMADIENIS

113 klausimas Ko reikalauja dešimtas įsakymas?

Kad nepaliktume savo širdyje vietos
nė mažiausiam geiduliui ir minčiai,
prieštaraujančiai kuriam nors
Dievo įsakymui,
bet nuolat visa širdimi
priešintumės nuodėmei
³²⁶ Rom 7,7 ir linktume į visa, kas teisinga³²⁶.

**Ar atsivertusieji į Dievą gali tuos
įsakymus iki galo įvykdyti?**

114 klausimas

Ne. Nes net patys švenčiausieji,
kol gyvena šį gyvenimą,
turi tik menkus reikiamo paklusnumo
pradmenis³²⁷.

Tačiau jie rimtai pasiryžta gyventi
pagal Dievo įsakymus,
ir ne pagal kelis iš jų, o pagal visus³²⁸.

³²⁷ 1 Jn 1,8–10;
Rom 7,14–15;
Mok 7,20

³²⁸ Rom 7,22;
Jok 2,10–11

**Jei niekas šiame gyvenime neįstengia
įvykdyti dešimties Dievo įsakymų,
kodėl Dievas liepia mums
taip griežtai juos skelbti?**

115 klausimas

Pirmiausia todėl,
kad per visą savo gyvenimą
kuo toliau, tuo geriau suprastume
savo nuodėmingą prigimtį³²⁹
ir dėl to juo karščiau trokštume
nuodėmių atleidimo
ir teismo Kristuje³³⁰.

³²⁹ 1 Jn 1,9; Ps 32,5

³³⁰ Rom 7,24–25

Taip pat todėl,
kad nepaliaudami stengtumės
melsti Dievą
Jo Šventosios Dvasios malonės
kuo toliau, tuo labiau atnaujinti mus
pagal Dievo atvaizdą,
kol galiausiai, pasibaigus šiam gyvenimui,
pasieksime tobulumo tikslą³³¹.

³³¹ 1 Kor 9,24;
Fil 3,11–14

APIE MALDĄ

45 SEKMADIENIS

116 klausimas Kodėl krikščionims reikia melstis?

Todėl, kad tai kilniausias būdas
išreikšti Dievui dėkingumą,
³³² Ps 50,14–15 kurio Jis iš mūsų reikalauja³³²,
ir todėl, kad Dievas suteikia savo malonę
ir Šventąją Dvasią tik tiems,
³³³ Mt 7,7–8; Lk 11,9–10.13; Mt 13,12 kurie nuolat nuoširdžiai Jį to prašo
ir už tai dėkoja³³³.

117 klausimas Kokia turi būti malda, kad ji patiktų Dievui ir būtų išklaudyta?

Pirmiausia, kad visa,
³³⁴ Rom 8,26; 1 Jn 5,14 ko Jis mums liepė prašyti³³⁴,
³³⁵ Jn 4,23–24 mes nuoširdžiai prašytume³³⁵
tik vienintelio tikrojo,
³³⁶ Jn 4,22–24 savo Žodžiu apsireiškusiojo Dievo³³⁶.
Antra, kad mes, kuo giliau pažinę
³³⁷ 2 Met 20,12 savo dvasios skurdą³³⁷,
nuolankiai nusižemintume
³³⁸ Ps 2,11; 34,19; Iz 66,2 Jo didybės akivaizdoje³³⁸.
³³⁹ Rom 10,14; Jok 1,6 Trečia, kad tvirtai būtume įsitikinę³³⁹,
jog dėl Jėzaus Kristaus
³⁴⁰ Jn 14,13–16; Dan 9,17–18 Jis tikrai išklausys mūsų maldą³⁴⁰,
³⁴¹ Mt 7,8; Ps 143,1 kaip yra mums pažadėjęs savo Žodyje³⁴¹,
nors ir nesame to verti.

Ko mums Dievas liepė iš Jo prašyti? 118 klausimas

Visko, ko reikia dvasiai ir kūnui³⁴²,
to, ką Viešpatys Kristus išreiškė maldoje,
kurios pats mus išmokė.

³⁴² Jok 1,17

Kokia ta Viešpaties malda? 119 klausimas

„Tėve mūsų, kuris esi danguje,
teesie šventas tavo vardas,
teateinie tavo karalystė,
teesie tavo valia
kaip danguje, taip ir žemėje.
Kasdienės mūsų duonos
duok mums šiandien
ir atleisk mums mūsų kaltes,
kaip ir mes atleidžiame savo kaltininkams.
Ir nevesk mūsų į pagundą,
bet gelbėk mus nuo pikto.“³⁴³
Nes tavo yra karalystė ir galybė,
ir garbė per amžius.*
Amen.

³⁴³ Mt 6,9–13;
Lk 11,2–4

46 SEKMADIENIS

**Kodėl Kristus įsakė kreiptis į Dievą
„Tėve mūsų“? 120 klausimas**

Tam, kad jau maldos pradžioje
Dievo atžvilgiu sužadintų mumyse
vaikišką baimę ir pasitikėjimą,

kurie turi būti mūsų maldos pagrindas.
Juk Dievas per Kristų tapo mums Tėvu
ir todėl tai, ko tikėdami Jo prašome,
mums neduos mažiau,
negu mūsų tėvai mums
žemiškųjų dalykų³⁴⁴.

³⁴⁴ Mt 7,9–11;
Lk 11,11–13

121 klausimas Kodėl pridurti žodžiai „kuris esi danguje“?

Kad apie dangišką Dievo didybę
negalvotume nieko žemiško³⁴⁵
ir iš Jo visagalybės lauktume viso to,
kas tenkina mūsų kūno ir sielos
poreikius³⁴⁶.

³⁴⁵ Jer 23,23–24;
Apd 17,24–27

³⁴⁶ Rom 10,12

47 SEKMADIENIS

122 klausimas Koks yra pirmasis prašymas?

„Teesie šventas tavo vardas“, tai yra:
visų pirma leisk mums
iš tikrųjų tave pažinti³⁴⁷,
garbinti, garsinti ir girti
visus tavo darbus³⁴⁸,
kuriuose švyti tavo visagalybė,
išmintis, gerumas,
teisybė, gailestingumas ir tiesa.
Paskui nukreipti į tai visą savo gyvenimą,
mintis, žodžius ir veiksmus,
kad dėl mūsų tavo vardas

³⁴⁷ Jn 17,3; Mt
16,17; Jok 1,5;
Ps 119,105

³⁴⁸ Ps 119,137;
Rom 11,33–36

būtų ne niekinamas,
o garbinamas ir aukštinamas³⁴⁹.

³⁴⁹ Ps 71,8; 115,1

Koks yra antrasis prašymas?

123 klausimas

„Teateinie tavo karalystė“,
tai yra: valdyk mus
savo Žodžiu ir Dvasia,
kad mes vis labiau tau paklustume³⁵⁰.
Išlaikyk ir plėsk savo Bažnyčią³⁵¹,
sunaikink šėtono darbus,
visas jėgas, prieš tave sukylančias,
visus piktus sumanymus,
prieš tavo šventą Žodį rezgamus³⁵²,
kol bus išbaigta tavo karalystė³⁵³,
kurioje tu būsi viskas visame³⁵⁴.

³⁵⁰ Mt 6,33; Ps
119,5; 143,10

³⁵¹ Ps 51,20;
122,6–9

³⁵² 1 Jn 3,8;
Rom 16,20

³⁵³ Apr 22,17,20;
Rom 8,22–23

³⁵⁴ 1 Kor 15,28

49 SEKMADIENIS

Koks yra trečiasis prašymas?

124 klausimas

„Teesie tavo valia kaip danguje,
taip ir žemėje“,
tai yra: duok, kad mes ir visi žmonės
atsižadėtume savo valios³⁵⁵
ir neprieštaraudami klausytume
tavo vienintelės geros valios³⁵⁶,
kad kiekvienas savo pareigas
ir pašaukimą atliktume
taip noriai ir ištikimai³⁵⁷,
kaip angelai danguje³⁵⁸.

³⁵⁵ Mt 16,24;
Tit 2,12

³⁵⁶ Lk 22,42

³⁵⁷ 1 Kor 7,24

³⁵⁸ Ps 103,27–28

50 SEKMADIENIS

125 klausimas Koks yra ketvirtasis prašymas?

- „Kasdienės mūsų duonos
duok mums šiandien“,
tai yra: aprūpink mus viskuo,
³⁵⁹ Ps 104,27–28;
145,15–16;
Mt 6,25–26 kas yra kūnui būtina³⁵⁹,
kad iš to pažintume,
³⁶⁰ Apd 14,17;
17,27–28 jog tu vienintelis esi viso gėrio šaltinis,³⁶⁰
ir kad be tavo palaiminimo
nei mūsų rūpesčiai, nei darbai,
nei tavo dovanos
³⁶¹ 1 Kor 15,58; Įst
8,3; Ps 37,3–7;
37,16–17 neatneša mums naudos³⁶¹,
ir kad dėl to pasikliautume ne kūriniais,
³⁶² Ps 55,23; 62,11 o vien tik tavimi³⁶².

51 SEKMADIENIS

126 klausimas Koks yra penktasis prašymas?

- „Atleisk mums mūsų kaltes,
kaip ir mes atleidžiame
savo kaltininkams“,
tai yra: dėl Kristaus kraujo
nepriskaityk mums,
varganiems nusidėjėliams,
mūsų nusikaltimų ir pikto,
³⁶³ Ps 51,2–7;
143,2;
1 Jn 2,1–2 kuris prie mūsų nuolat prikimba³⁶³,
kaip ir mes savyje randame
šį tavo malonės ženklą –
³⁶⁴ Mt 6,14–15 norą iš visos širdies savo artimui atleisti³⁶⁴.

52 SEKMADIENIS

Koks yra šeštasis prašymas?

127 klausimas

„Nevesk mūsų į pagundą,
bet gelbėk mus nuo pikto“,
tai yra: kadangi mes patys savaime
esame tokie silpni,
jog negalime nė akimirkos atsilaikyti³⁶⁵,
be to, mūsų nesiliauja alinti
puolantys priešininkai,
šėtonas³⁶⁶, pasaulis³⁶⁷
ir sava prigimtis³⁶⁸,
prašome mus išlaikyti ir sustiprinti
Šventosios Dvasios galia,
kad pajėgtume jiems tvirtai pasipriešinti
ir kad nesukluptume
šioje dvasinėje kovoje³⁶⁹,
kol pagaliau pasieksime
visišką pergalę³⁷⁰.

³⁶⁵ Jn 15,5;
Ps 103,14

³⁶⁶ 1 Pt 5,8; Ef 6,12

³⁶⁷ Jn 15,19

³⁶⁸ Rom 7,23;
Gal 5,17

³⁶⁹ Mt 26,41;
Mk 13,33

³⁷⁰ 1 Tes 3,13; 5,23

Kaip tu baigi šią malda?

128 klausimas

Žodžiais „Nes tavo yra karalystė ir
galybė, ir garbė per amžius“,
tai yra: viso to Tavęs prašome todėl,
kad Tu, mūsų karalius
ir visų dalykų valdovas,
gali ir nori duoti mums visa gera³⁷¹
ir kad per tai ne mes,
bet tavo šventas vardas būtų
amžinai garbinamas³⁷².

³⁷¹ Rom 10,11–12;
2 Pt 2,9

³⁷² Jn 14,13;
Ps 115,1

129 klausimas Ką reiškia „amen“?

„Amen“ reiškia
„tai yra tikra ir teisinga“;
vadinasi, mano malda yra daug tikriau
Dievo išklusoma,
nei aš širdimi jaučiu,
jog to iš Jo trokštu³⁷³.

³⁷³ 2 Kor 1,20;
2 Tim 2,13;
Rom 8,27;
Ef 3,20

PASTABOS [*]:

Apie 23 klausimą:

Mūsų kultūroje šis tikėjimo išpažinimas yra pats žinomiausias ir dažniausiai vartojamas. Tradicinis pavadinimas „apaštališkasis“ arba „apaštalu“ kilęs iš V a. legendos. Dabartinis teksto variantas užrašytas VIII a., remiantis senesniais išpažinimais, siekiančiais II a.

Apie 44 klausimą:

Išpažinimo teiginys apie Kristaus nužengimą į *pragarrą* yra ginčytinas, nes trūksta patikimo biblinio patvirtinimo (pvz., 1 Pt 3,18–20; 4,6 aiškinimai nėra vienareikšmiai); išsargiai apie žengimą į pragarą buvo vėlesnio laiko intarpas, atsiradęs apie 650-uosius metus. Katekizme tęsiama reformatorių Kalvino ir Bucerio tradicija, jie šį nužengimą aiškina kaip ypač baisios kančios ant kryžiaus išraišką, būtent tarsi kančią pačiame pragare.

Apie 80 klausimą:

Šis klausimas buvo įtrauktas tik į trečiąjį leidimą kunigaikščio Frydricho reikalavimu. Spėjama, kad šis punktas atsiradęs kaip reakcija į 1562-ųjų Tridento susirinkimo nutarimus dėl mišių, kai buvo kategoriškai atmestas evangeliškas požiūris. Ar atsakyme išdėstyta tuometinė Romos pozicija atspindi ir šiandieninį Romos katalikų mokymą, yra ginčytinas dalykas. Nors dabartiniai konfesijų dogminiai skirtumai ne tokie ryškūs kaip Reformacijos laikotarpiu, esminis teologinis konfliktas vis dėlto išlieka. Ir šiandien griežtas

stabmeldystės priekaištas (vok. „vermaledeite Abgötterei“) dėl katalikų mišių įvairių apeigų, pvz., monstrancijos pagerbimo, iš dalies išlaiko savo prasmę.

Apie 92 klausimą:

Dešimt Dievo įsakymų, arba kitaip Dekalogas (nuo gr. *δέκα λόγοι* /*dekalogoi* „dešimt teiginių“). Dekalogas užrašytas Biblijoje Senojo Testamento Išėjimo ir Pakartoto Įstatymo knygoje. Abu tekstai yra labai panašūs, tačiau dažniau vartojamas iš Išėjimo knygos (20, 3–17). Judėjai dekalogą skirsto į dvi dalis: pirmąją, skirtą Dievo tautos pareigoms santykiyje su Dievu, sudaro I–IV įsakymai, o kiti, V–X, skirti žmonių tarpusavio santykiams. Ši suskirstymą išlaikė Rytų krikščionys (stačiatikiai), o per Reformaciją jis buvo sugrąžintas ir į Vakarų Bažnyčią (į evangelikų reformatų ir anabaptistų konfesijas). Romos katalikai savo katekizme išlaiko augustiniškąjį suskirstymą, kuriame pranyksta II Dievo įsakymas, o norint išlaikyti Dešimties įsakymų skaičių X įsakymas „Negeisk“ yra padalijamas į du atskirus geidimo ir draudimo įsakymus. Romos katalikų katekizme naudojama skirstymą savo išpažinimo raštuose bei mokyme paliko ir evangelikai liuteronai.

Apie 119 klausimą:

„Nes tavo yra karalystė ir galybė, ir garbė per amžius“. Ši eilutė („doksologija“) priduriama tik kai kuriuose vėlesniuose Biblijos rankraščiuose, tačiau tradiciškai iki šiol tariama.

Apie 120 klausimą:

Teisingesnis maldos kreipinio vertimas būtų „mūsų Tėve danguje“. Iš lietuvių tik Jurėnas ir Vėlius šitaip verčia. Kavaliauskas ir Burbulys tęsia katalikų tradiciją, kuri perėmė lot. (ir gr.) žodžių eilės tvarką (*pater noster*). Liuteris savo vok. Naujajame Testamente išvertė „*unser Vater*“, tačiau liturgijoje ir katekizmuose pasiliko prie seno vertimo „*Vater unser*“. Reformatai kai kuriose šalyse, pavyzdžiui, Vokietijoje, tradiciškai vartoja bibliškesnę formą „mūsų Tėve“, tuo pabrėždami Viešpaties maldos žodžių paprastumą.

Aštuonios priežastys, kodėl šiandien turėtume skaityti Heidelbergo katekizmą

Visų laikų bestseleris
Evangelikų ekumenizmo pavyzdys
Evangelijos logikos atskleidėjas
Tikro išganymo kelrodis
„Mano vienintelė paguoda“
Trejųbės svarbos išryškintojas
Biblijos studijų vadovas
Mažasis etikos vadovėlis

Visų laikų bestseleris

Įvairūs knygynai, laikraščiai ir žurnalai mėgsta sudarinėti bestselerių sąrašus. Galima rasti išvardytus pastarosios savaitės, mėnesio ar net metų skaitytojų labiausiai mėgstamus kūrinius. Dalykinės literatūros sąrašuose akis jau įprato prie pozityviojo mąstymo krikštaitėvio J. Murphy'o pavardės. Beveik visos šio autoriaus knygos priklauso prie labiausiai perkamų per visą nepriklausomos Lietuvos istoriją. Grožinės literatūros takelyje, be abejo, beveik nepralenkiamai įsitvirtinęs P. Coelho, retkarčiais prisivejamas tik D. Brown ir S. Meyer. Tiesa, nuo 2013-ųjų „Marijos žemės“ skaitytojų orientacija staiga metėsi nuo dvasios prie kūno, į bestselerių viršūnes išmušdama E. L. James pornografinio romano trilogiją *Penkiasdešimt pilkų atspalvių*. Vaikų ir jaunimo literatūros rinka ilsisi po galingo daugiamečio J. K. Rowling „Hario

Poterio“ viesulo. Visa tai dar karšta, dar spaustuve kvepianti šiandiena, dar nepajutusi ir net nenutuokianti istorijos vertinimo – ką jai pasakys pirmasis šimtmetis? Ar kalbės tada kas nors apie Coelho ir James, ar statys „Harį Poterį“ greta A. Lindgren kūrybos? Būtų įdomu pažiūrėti...

Užtat dvasinės literatūros rinkoje jau yra žinoma, kokia knyga atlaikė šimtmečių patikrą – jos žvaigždė viena ir nepralenkiama. Tai Biblija. Iš tiesų jau nuo seno kasmet Biblija yra didžiausiu tiražu leidžiama ir labiausiai paplitusi pasaulyje knyga. Po jos rikiuojasi XV a. Tomo Kempiečio veikalas *Kristaus sekimas*, XVII a. J. Bunyano parašyta *Piligrimo kelionė*, XX a. pradžioje – Oswaldo Chamberso *Viskas Jo šlovei* ir XVI a. vidurio nežymi knygelė – *Heidelbergo katekizmas*. Žinoma, visai tikslios tokių senų knygų statistikos nėra, tačiau leidimų, vertimų bei paplitimo mastai, kuriuos įmanoma vertinti, rodo, kad šias knygas teisėtai galime laikyti visų laikų krikščioniškosios literatūros bestseleriais.

1563 m. – prieš 450 metų – Heidelbergo mieste, Pietų Vokietijos Kurpfalco kunigaikštystės rezidencijoje, buvo išleistas ir priimtas naudoti iš 129 klausimų ir atsakymų susidedantis katekizmas. Pagrindinis jo autorius bei redaktorių grupės vadovas buvo tada dar jaunas, vos dvidešimt aštuonerių sulaukęs Heidelbergo universiteto profesorius Zacharijas Ursinas, o iniciatorius, rėmėjas bei globėjas – Pfalco žemės kunigaikštis Frydrichas III.

Iš pradžių ruoštas tik tos mažos kunigaikštystės krikščionims, Heidelbergo katekizmas netruko pasiekti kaimynus ir pasklisti po visą Europą. Mat išsyk buvo suprasta, kad tai vienas iš geriausių kada nors parašytų katekizmų (kaip

liudija Ciuricho reformatorius H. Bulingeris). Vienas anglų delegatas, sugrįžęs iš 1618-19 m. Nyderlandų Dorto sinodo, taip pat tvirtinęs: „Mūsų broliai žemyne turi knygelę, kurios neapmokėsi nė tonomis aukso“.

Tik išleistas, katekizmas pirmiausia buvo išverstas į lotynų kalbą. Tais pačiais metais pasirodė ir olandiškas vertimas. Net 22 leidimai iki XVI a. pabaigos rodo nepaprastą katekizmo populiarumo augimą Olandijoje bei kitose nyderlandiškose srityse. Po dešimtmečio vertimu jau buvo apsirūpinusi Anglija, 1577 m. – Vengrija, o 1590 m. Heidelbergo katekizmas pasiekė prancūzus. Nuo XVII a. pasipylė vertimai graikų, čekų, ispanų ir net tolimiausių Azijos šalių kalbomis – malajų ir javiečių. XVIII – XIX a. Heidelbergo katekizmą jau skaitė sinhalų ir tamilų, arabų, persų, kinų ir japonų kalbomis. Mūsų kaimynai lenkai vertimo ėmėsi dar 1564 m., šiam darbui paskyrę Andrzejų Prażmowskį. O lietuviškai katekizmą skaitytojai išvydo tik XIX a. pabaigoje kunigo Alberto Konstantino Močiulskio (1826–1887) dėka. Šiandien Heidelbergo katekizmas skaitomas visomis svarbiausiomis (iš viso 50) pasaulio kalbomis.

Tad galima drąsiai tvirtinti: nėra kito protestantų tikėjimo išpažinimo, kuris paplitimu ir populiarumu prilygtų Heidelbergo katekizmui. Net Liuterio ir Kalvino veikalai nepasiekė šio masto. Tad krikščionys evangelikai, kurie dar nepasidavė klaidatikystei, esą gera yra tik tai, kas nauja, šios knygelės neturėtų aplenkti.

Evangelikų ekumenizmo pavyzdys

Reformacija Pfalco kunigaikštystę pasiekė gana vė-

lai. 1545-46 m. valdant kurfiurstui Frydrichui II gyven-tojai tapo liuteronais. Liuterio draugas bei kolega P. Melanchtonas, kilęs iš Pfalco, studijavo Heidelberge ir šalyje taip pat buvo gana įtakingas. Laikui bėgant kunigaikštis Frydrichas III (soste nuo 1559 m.) vis labiau ėmė linkti prie reformatiškosios evangelikų tikėjimo šakos, nes jį įti-kino Kalvino Šventosios Vakarienės samprata. Galų gale jis tapo reformatu ir įvedė reformatų Vakarienės paprotį – duonos laužymą (vietoj paplotėlių vartojimo). Į laisvus postus Bažnyčioje ir universitete buvo paskirti Bulingerio bei Kalvino šalininkai. Nepaisant to, dauguma Frydricho pavaldinių liko liuteronais arba Melanchtono šalininkais, o tai kėlė įtampą ir žiebė ginčus. Matydamas šį susiskaldy-mą, kunigaikštis ėmėsi savo liaudį taikyti ir nurodė suda-ryti bei vokiečių kalba išspausdinti katekizmą. Su jo pa-galba Frydrichas tikėjosi suvesti draugėn besipriešinančias teologines sroves, suvienyti skirtingas reformacijos šakas ir nuraminti įsiplieskusius ginčus.

Frydrichui III labai rūpėjo jo pavaldinių evangelikų santarvė. Vienybės pagrindu turėjo tapti tvirtas teologinis mokymas. Pirmojo leidimo 1563 m. pratarinėje kunigaikštis nurodo tokius katekizmo tikslus: priemonė jaunimui mo-kyti, teologinės gairės pamokslininkams, o visiems gyvento-jams – *vienybės raištis* bei mokymo įtvirtinimas. Pratarinėje jis kalba ne apie atskirą konfesiją, o apie „krikščionišką mo-kymą“, „krikščionišką ugdymą“ bei „krikščioniškos religijos katekizmą, kuris atitinka Dievo Žodį“.

1619 m. Dorto sinodas Nyderlanduose, dalyvaujant įvairių Europos šalių atstovams, katekizmą patvirtino refor-

matų mokymo pagrindu. Tokiu būdu Heidelbergo katekizmas tapo visus pasaulio reformatus vienijančiu dokumentu. Nors katekizmas šiandien ne visose reformatų ir presbiterijonų bažnyčiose yra oficialus ir įpareigojantis mokymo pagrindas, vis dėlto pasaulyje jis yra mėgstamiausias reformatų tikėjimo išpažinimas. Tačiau jis skaitomas ne tik reformatų, bet ir daugelio kitų bažnyčių, kuriose vertinamas jo labai aiškus evangeliško tikėjimo pristatymas.

Heidelbergo katekizmo autorius Z. Ursinas (vokiškos pavardės „Bär“ – *meška* sulotyninta forma) buvo kaip tik tas, kuris labiausiai tiko vienybės dvasiai atskleisti. Gimęs Breslau (dab. Vroclavo) mieste liuteronų šeimoje, vėliau perėjo į reformatų konfesiją, neišsižadėdamas savo liuteroniškųjų šaknų. Tai jam leido semtis mokslo išminties tokiuose svarbiausiuose Reformacijos centruose kaip Vitenbergas, Ciurichas ir Ženeva. Būtent dėl to katekizme galime rasti įžvalgų ir iš Liuterio mokymo, ir iš Melanchtono, ir iš Kalvino. Jam puikiai pavyko susieti į pluoštą daugelį ligtolinių svarbiausių Reformacijos mokymo tekstų, remiantis žymiaisiais T. Bezos bei J. Laskio darbais.

Ursinas dažnai stengėsi išryškinti tai, kas sudaro bendrą evangelikų tikėjimo pagrindą. Todėl ne vienoje pastraipoje gerai matomas ekumeninis (kaip šiandien sakytume) katekizmo pobūdis. Bet, žinoma, tokiu ginčytinu klausimu kaip Šventoji Vakarienė rasime reformatų poziciją. Taip pat ją pamatysime ir susijusiose temose apie Kristaus buvimą tarp mūsų po Jo įžengimo į dangų (46–49 kl.). Beje, kiti evangelikų aistras kaitinę klausimai, kaip, pvz., apie Bažnyčią bei predestinaciją (52 ir 54 kl.), čia tik paminimi jų

nepabrėžiant. Apskritai labai aiškiai juntamas katekizmo santūrumas liuteronų teologijos atžvilgiu.

Įdomu ir tai, kad katekizmo žymioji trijų dalių (3–11 kl. apie nuodėmę; 12–85 apie išganymą ir 86–129 apie dėkingumą) struktūra taip pat tikriausiai paremta 1547 m. Regensburge parašytu liuteronų veikalu. Trečiosios dalies pavadinimas „Apie dėkingumą“ taip pat nėra tipiškai reformatiškas, nors taip dažnai teigiama. Tokią mintį randame, pvz., ir Liuterio *Mažajame katekizme*: „Už visa tai aš turiu Jam [Dievui] *dėkoti*, Jį garbinti, Jam tarnauti bei būti paklusnus“ (II dalis, Pirmasis tikėjimo teiginys). Dar prieš Heidelbergo katekizmą liuteronų reformatorius J. Brenčas savo katekizme pabrėžė dėkingumą: „Kodėl turime daryti gerus darbus? Ne todėl, kad savo darbais atgailautume už nuodėmes ir užsitarnautume amžinąjį gyvenimą, ... bet todėl, kad gerais darbais privalome liudyti savo tikėjimą ir *būti dėkingi savo Viešpačiui Dievui už Jo geradarystes*.“ Be to, Heidelbergo katekizmas plėtoja ir „liuteronišką“ mintį apie Dievo Įstatymo pagrindinę užduotį – atidengti nuodėmę (3 ir 115 kl.).

Deja, anuomet šis katekizmo potencialas, nukreiptas į suvienijimą, liko neįvertintas ir nepanaudotas, kadangi dar 1563-64 m. liuteronai F. Ilyrikas bei T. Heshusijus sukritikavo katekizmą ir įspėjo dėl jo tariamų erezijų.

74 katekizmo klausimas labai aiškiai išdėsto mokymą apie kūdikių krikštą. Čia atmetama anabaptistų pozicija dėl vienintelio jiems priimtino suaugusiųjų krikšto. Tačiau platesnės polemikos ir anabaptistų mokymo atmetimo, kaip tais laikais buvo įprasta kituose evangelikų išpažinimuose,

katekizme nerasime. Todėl nieko keista, kad 1680 m. Anglijos baptistų dvasininkas H. Collinsas Heidelbergo katekizmo pagrindu išleidžia *Orthodox Catechism*, katekizmą baptistams, iš esmės nekeisdamas reformatų teksto, išskyrus klausimus apie krikštą (69–74).

Kai šiandien kalbama apie ekumenizmą, beveik visuomet turimas omenyje evangelikų bendradarbiavimas su Romos katalikais. Deja, dažnai pamirštama, kad ekumeninis judėjimas iš tiesų yra protestantizmo kūdikis. Vienybė tarp evangelikų yra įmanoma, todėl jau Frydricho laikais jos buvo ypač siekiama. Kartu su Frydrichu visi evangelikai tuomet matė ir bendrą varžovą – Romos katalikybę. Tai ypač griežtai parodoma atsakant į 80 klausimą apie katalikų mišias. Katekizmas be užuolankų atmeta ir katalikų mokymą apie šventuosius (30, 94), gerus darbus (62–64), atgimimą per krikštą (72), transsubstanciaciją (78) bei atvaizdų garbinimą (97–98). Bet net ir šiomis, evangelikams svarbiomis temomis, katekizmas išlaiko gana nuosaikų toną (palyginus, pvz., su Liuterio *Šmalkaldeno nuostatais!*). Skirtumai tarp konfesijų, išskyrus 80 klausimą, tiesiogiai nepabrėžiami.

Evangelijos logikos atskleidėjas

Evangelikai yra krikščionys, kurie Evangeliją laiko svarbiausiu dalyku ir visomis išgalėmis stengiasi skleisti šią Gerąją Naujieną. Evangelijos skelbimas dažnai vadinamas „evangelizavimu“. Prabilus apie evangelizavimą ar evangelizaciją, mintyse tuojau iškyla tokie vardai kaip Billis Grahamas, Billis Brightas ir Billis Hybelsas, tuojau pagalvojama apie „Keturis dvasinius dėsnius“ ir „Alfa“ kursą, o tie, kurie

žengia į netikinčiųjų stovyklą, apsirūpina tokiomis knygomis kaip R. Warreno *Gyvenimas dėl tikslo*, C. S. Lewiso *Tiesiog krikščionybė* arba W. P. Youngo *Trobelė*. Tačiau kas eina evangelizuoti su Heidelbergo katekizmu? O juk tai leidinys, kuris glaustai pateikia bene geriausią Evangelijos išaiškinimą. Tai, ko gero, ir vienas iš nedaugelio per visą teologijos istoriją taip vykusiai sukurtų evangelizavimo įrankių.

Laiško romiečiams pirmuose skyriuose pateiktas, be abejo, pats išsamiausias bei logiškiausias Evangelijos pristatymas visame Naujajame Testamente. Čia Paulius pirmiausia pabrėžia, kad visi žmonės yra atsakingi Dievui, o jų didžiausia problema yra maištas prieš Kūrėją. Heidelbergo katekizmas taip pat laikosi tokio eiliškumo ir (po pirmųjų dviejų įvadinių klausimų) pradeda 3 klausimu kalba apie žmogaus nuodėmę ir pasmerkimą. Pirmoji dalis kulminaciją pasiekia 10 kl.: Dievas „baisiai rūstauja už prigimtinę nuodėmę ir kasdienes nuodėmes, nori už jas savo teisingu sprendimu jau dabar ir amžiams nubausti“.

Tai labai griežti teiginiai, bet, deja, neišvengiami. Nes tik tas, kuris aiškiai supranta, „kokia didelė mano nuodėmė ir vargas“ (2 kl.), kuris tikrai suvokia savo atitolimo nuo Dievo rimtumą, gebės suvokti ir Evangelijos gėrį bei naudą.

Tačiau 11 kl. tuojau klausia kartu su mumis: „Bet argi Dievas nėra ir gailestingas?“ Atsakydamas Ursinas Įstatymo (kuris parodo nuodėmę) bei Evangelijos (kurį išriša mūsų nuodėmės problemą) sandūroje mintį nukreipia į patį Dievą, būtent į Jo būdą: „Dievas tikrai yra gailestingas, bet Jis taip pat yra teisingas. Jo teisingumas reikalauja, kad nusižengimas aukščiausiai Dievo didybei būtų bau-

džiamas aukščiausia, t. y. amžinąja, kūno ir sielos bausme.“ Tad Dievas yra *ir* gailėstingas, *ir* teisingas. Mūsų nuodėmė yra maištas prieš Dievą, prieš Jo šventąjį teisingumą, atsispindintį Jo Įstatyme. Bet Jo gailėstingumo dėka mes „nuteisinami dovanai Jo malone dėl Kristaus Jėzaus atpirkimo“ (Rom 3,24).

Skyrius apie išgelbėjimą prasideda 12 klausimu, į kurį atsakymas yra toks: „Dievas nori, kad Jo teisingumas būtų įvykdytas, todėl turime už savo kaltę Jam sumokėti visą išpirką patys arba per ką nors kitą.“ Patys išsigelbėti negalime. Tačiau gelbėtojas būtinai turi būti žmogus: „Dievo teisingumas reikalauja, jog už nuodėmę sumokėtų nusidėjusioji žmogaus prigimtis“ (16). Bet tas žmogus turi būti kartu dar ir Dievas, „kad dieviškąja galia galėtų pakelti savo žmogiškumui tekusią Dievo rūstybės naštą ir mums pelnytų bei sugrąžintų teisumą ir gyvenimą“ (17). 18 klausimas gražiai suveda abi mintis į vieną: „Tada kas gi tas tarpininkas, kuris kartu yra ir tikras Dievas, ir tikras teišus žmogus? Tai mūsų Viešpats Jėzus Kristus, padovanotas, kad mus visiškai atpirktų ir sugrąžintų teisumą.“

Dievo reikalaujamą tobulą paklusnumą ir išpirką už nuodėmes įvykdo vienas iš dieviškosios Trejybės asmenų – Dievas Sūnus. Dievo Sūnus Jėzus Kristus savo teisumą dovanoja visiems, kurie tiki (20 kl.). „Pats Dievas ėmėsi iniciatyvos numaldyti savo rūstybę nupuolusiems, juos išgelbėti, nes Jis juos myli“, – teigia anglikonas ir kalvinistas J. I. Packeris (*Pažinti Dievą*). Tai yra Evangelijos šerdis, apie kurią sužinojome iš visų jos pažadų, skirtų mūsų išgelbėjimui ir užrašytų Biblijoje, „iš šventosios Evangelijos“ (19 kl.).

Tokios sąvokos kaip „išpirka“, „atlygis“, „auka“ šiandienos evangelizacijose vartojamos gana retai. Teigiama netgi priešingai: Dievas atsisakęs Jam priderančio teisingumo ir ėjęs „ne teisingumo, o ramybės keliu“. Esą ramybė, taika, susitaikymas nugalėjo teisingumą arba, kaip rašoma *Trobeleje*, „Jis [Kristus] pasirinko kryžiaus kelią, kur dėl meilės triumfuoja gailestingumas, o ne teisingumas“. Tačiau toks vienpusis požiūris neturi su Biblijos Evangelija nieko bendra. Biblijoje sakoma – o tai patvirtina ir katekizmas, – kad išganymas anaipol neprasilenkia su teisingumu. Žymus baptistų pamokslininkas C. H. Spurgeonas visiškai pritaria Heidelbergo katekizmo dvasiai:

„Ar tu jau suvokei, kad Dievas visiškai gali būti ir teisingas, neatsisakydamas bausmės bei neslėpdamas kardo ašmenų, ir sykiu išlikti be galo gailestingas, išteisinantis bedievius, kurie į Jį kreipiasi? Dievas turi galią nematyti jų nuodėmių, kadangi Jo didingasis ir neprilygstamasis Sūnus, prisiimdamas sau bedievio bausmę, įvykdė Įstatymą.“

Tikro išganymo kelrodis

Ar Kristus malonės auka atpirko visus žmones? Dažnas atsakytų „taip“, tačiau katekizmas teigia: „Vien tik tie [atperkami], kurie tikru tikėjimu sujungiami su Juo ir priima visas Jo geradarystes“ (20 kl.). Kaip slenkstis arba kaip lemiamas veiksnys įvardijamas tikėjimas. Kas yra biblinis tikėjimas, išsamiai paaiškina atsakymas į 21 klausimą:

„Tai ne vien mano aiškus supratimas, kad tiesa yra tai, ką mums Dievas apreiškė savo Žodyje. Tai ir Šventosios Dvasios manyje per Evangeliją žadinamas nuoširdus pasiti-

kėjimas, kad Dievas ne tik kitiems, bet taip pat ir man vien iš malonės ir tik dėl Kristaus nuopelnų dovanoja nuodėmių atleidimą, amžinąjį teisumą ir palaimą.“

Kaip ir antrame klausime, čia pabrėžiama, kad tikėjimas yra išpažinimas, aiškus supratimas, tam tikro turinio žinojimas. Tikėjimas priima Evangelijos mokymą kaip tiesą. Tikėti – vadinasi, sutikti su Dievo teisingu nuosprendžiu apie mus ir pritarti Jo pažadams. Kaip ir visi evangelikai, Ursinas išryškina ir kitą tikėjimo aspektą: „nuoširdus pasitikėjimas“. Tikėjimu žmogus pasikliauja šiomis tiesomis, priima širdimi, paverčia savomis ir nuoširdžiai taria: visa tai galioja ir man! Be to, šis tikėjimas yra dovana, nes pats Dievas sukuria jį manyje per Šventąją Dvasią.

Ką duoda tikėjimas? Kalvinas *Ženevos katekizme* atsako, jog tikėjimas „nuteisina mus prieš Dievą, o nuteisinimas padaro mus amžinojo gyvenimo paveldėtojai“. Tą patį pakartoja ir Heidelbergo katekizmas atsakyme į 60 klausimą:

„Dievas man, ne už nuopelnus – vien iš savo malonės, dovanoja ir įskaito tobulą Kristaus atlygį, teisumą ir šventumą, lyg niekada nebūčiau nei turėjęs, nei padaręs jokios nuodėmės, lyg būčiau išpildęs visą paklusnumą, kurį už mane įvykdė Kristus, – jei tik šias geradarystes priimu *tikinčia širdimi*.“

Tikėjimu mes išteisinami Dievo akivaizdoje; per jį mes įgyjame dalį Kristuje. Tikėjimas mus suvienija su Kristumi, padaro Jo nuosavybe (1, 34 kl.) ir krikščionimi, kaip moko 32 kl.: „*Tikėjimu* esu Kristaus narys, taigi Jo patepimo dalyvis tam, kad išpažinčiau Jo vardą, būčiau Jam gyva padėkos auka ir tol, kol gyvenu, laisva sąžine kovočiau su

nuodėme bei velniu, o paskui amžinybėje drauge su Juo visai kūrinijai viešpataučiau.“

Būti krikščionimi visų pirma reiškia būti suvienytam su Kristumi. Tikėjimu mes drauge su Kristumi palaidojami, prikeliami ir įgyjame sau vietą danguje (Gal 2,20; Rom 6,4; Ef 2,6); tikėjimu „Kristuje Jėzuje“ esame Dievo vaikai (Gal 3,26); per tikėjimą Kristus apsigyvena mumyse (Rom 8,10; 2 Kor 13,5; Kol 1,27), o mes Kristuje (Jn 14,20; 2 Kor 5,17; Ef 1,4).

„Iš kur toks tikėjimas atsiranda?“ klausia Heidelbergo katekizmas (65). „Tokį tikėjimą žadina mūsų širdyse Šventoji Dvasia per šventosios Evangelijos skelbimą ir patvirtina priimant šventuosius sakramentus.“ Krikštas kaip vienas iš dviejų sakramentų pats neteikia nuodėmių atleidimo ir nekuria tikėjimo, nes „vien tik Jėzaus Kristaus kraujas ir Šventoji Dvasia apvalo mus nuo visų nuodėmių“ (72 kl.). Kitaip negu katalikai ir liuteronai, reformatai nemoko, kad krikšto aktu žmogus atgimdomas ar išvaduojamas iš prigimtinės nuodėmės. Dėl to krikštas išganymui nėra būtinas. Būtinas yra tik tikėjimas.

Kas tada vyksta vaikų krikšto metu? Vaikai krikštu „įtraukiami į krikščionių Bažnyčią ir atskiriami nuo netikinčių vaikų, kaip kad Senajame Testamente buvo daroma apipjaustymu“ (74 kl.). Kalvinas sako, kad krikštu „priimama į Bažnyčios bendruomenę“, „priskiriama prie Dievo vaikų“ (*Inst.* IV,15,1). Vaikai įvedami į regimąją Bažnyčią, bet tai nereiškia, kad jie automatiškai suvienijami su Kristumi ir tampa neregimojo Kristaus kūno dalimi. Todėl, anot Kalvino, tarp pakrikštytųjų yra daug tariamų krikščionių ar veidmainių. Tokius jis laiko „dar neatgimusiaisiais iš Dievo Dva-

sios“. Jiems trūksta tikėjimo, dėl to „jie *dar nėra* susitaikę su Dievu bei prieš Jį dar nenuteisinti; nes prie šio gėrio patenkama vien per tikėjimą“ (*Inst.* III,14,7). Todėl pakrikštyti vaikai, pasiekę tam tikrą suvokimo brandą, turi būti kviečiami ir raginami pradėti tikėti asmeniškai. Kalvinas sako: „Vaikystėje pakrikštytuose žmonėse Dievas [vėliau] žadina atsivertimą jų vaikystės, jaunystės arba brandaus amžiaus laikotarpiu...“ (*Ciuricho susitarimas*).

„Mano vienintelė paguoda“

Heidelbergo katekizmas garsus savo pirmuoju klausimu ir atsakymu. Tai savotiška veikalo preambulė, ir ja išsiskiria nustatomas visas tolesnis katekizmo teksto tonas:

„Kas yra tavo vienintelė paguoda gyvenant ir mirštant? Kad aš kūnu ir siela, gyvendamas ir mirdamas ne pats sau priklausau, bet esu savo ištikimojo Išganytojo Jėzaus Kristaus nuosavybė. Jis brangių savo krauju už visas mano nuodėmes tobulai sumokėjo ir išvadavo mane iš visos velnio galybės. Jis taip mane saugo, kad be dangiškojo Tėvo valios man ne tik joks plaukas nuo galvos negali nukristi, bet netgi viskas mano palaimai turi tarnauti. Todėl Jis per savo Šventąją Dvasią laiduoja man amžinąjį gyvenimą ir įžiebia manyje nuoširdų norą bei užsidegimą nuolatos Jam gyventi.“

Tai vienas svarbiausių ir gražiausių krikščionybės istorijos tekstų, tikras deimantas tikybos mokymo ir teologijos karūnoje – paprastais žodžiais perteiktų pagrindinių Evangelijos tiesų vėrinys.

Ypač krinta į akis dažnas įvardžio pirmojo asmens vartojimas („aš“, „mano“), kuris tęsiamas ir toliau, pvz., an-

trame klausime – „ką reikia žinoti“, kad įgytum paguodą. Atsakymas „kokia didelė mano nuodėmė ir vargas“, paskui „kaip [aš] galiu būti išgelbėtas iš visų savo nuodėmių ir vargo“ ir galiausiai „kaip turiu būti Dievui dėkingas už tokį išgelbėjimą“. Iš visko aišku, kad kalbama ne apie kitus, o tiesiogiai apie mane, tave, mus. Tačiau tai nereiškia, kad čia, kaip priimta mūsų moderniaisiais laikais, žmogus iškeliamas į visa ko centrą. Čia centras aiškiai yra ir išlieka Dievas bei Jo darbas – ką *Jis* atliko dėl *mūsų* ir ką tebedaro dar šiandien.

Ursino formuluotės, nors ir rūpestingos bei paguodžiančios, kartu yra be nuolaidų ir aštrios. Nes tikėjimas teikia ne šiaip sau paguodą, kaip daugelis kitų dalykų, bet ypatingą – vienintelę. Niekas kitas negali taip paguosti žmogaus. Ursinui pavyko labai tiksliai nusakyti, kas yra Evangelijos esmė ir ką reiškia būti krikščionimi: žmogus nėra pats sau viešpats, nes priklauso kitam. Naujasis Testamentas sako, kad krikščionis priklauso Dievui, nes yra Jo atpirktas (1 Kor 6,20; Ef 1,14; 1 Pt 2,9; Apr 5,9). Graikų kalbos žodis *doulos* (vergas, vart. dvasine prasme Apd 16,17; Rom 6,22; 1 Kor 7,22; Ef 6,6 ir kt.) pabrėžia šį svarbų krikščioniškojo identiteto elementą: krikščionis yra kaip vergas, kuris priklauso šeimininkui (*doulos* dažniausiai verčiamas žodžiu „tarnas“, tačiau kai kur ši sąvoka per silpna). „Kristaus vergas“ – įprastas ir daugelio Naujojo Testamento laišku auto-rių prisistatymas.

Paguoda ir globa, išgelbėjimas ir vedimas, amžinasis gyvenimas – tokius įspūdingus pažadus duoda krikščionims pirmasis atsakymas. Bet mes turime suvokti, kad „nesame sau viešpačiai“, kaip rašo Kalvinas (*Inst.* III,7,1). Jo raštais,

be abejo, remiasi mintis, kad krikščionis yra ypatinga Dievo nuosavybė. Todėl mūsų protas ir valia negali viešpatauti. Mes esame „Dievo nuosavybė – taigi turime gyventi Jam ir mirti vien Jam! Mes esame Dievo nuosavybė – tad ką bedarytume, visur turi vadovauti Jo išmintis ir Jo valia. Mes esame Dievo nuosavybė – dėl to visas mūsų gyvenimas kiekviena savo dalele turi veržtis vien į Jį, kaip vienintelį teisėtą tikslą.“

Pirmasis katekizmo klausimas taip pat labai aiškiai parodo ir galingą lūžį, įvykusį teologijoje per Reformaciją. Iki šiol vienas iš svarbiausių Romos katalikų bažnyčios mokytojų Tomas Akviniėtis (XIII a.) teologiją dar laikė „šventuoju mokymu“, kuris esąs „labiau spekuliatyvus nei praktiškas“. O Liuteris jau buvo įsitikinęs, kad „[visa] teologija yra praktiška, o ne spekuliatyvi“, nes visa teologija visų pirma kalba apie žmogaus ėjimą į Dievo išganymą. Tad Reformacija šią mintį – santykį tarp Dievo ir žmogaus – vėl iškėlė į dėmesio centrą.

Todėl vienuolis Liuteris pirmiausia atsidėjo ne klausimui apie vienokias ar kitokias Dievo savybes, o tokiam klausimui: kaip *man* rasti gailėstingąjį *Dievą*? Taip pat ir teisininkas Kalvinas savo pagrindiniame veikle *Institutio* neišplečia filosofinio mokymo apie Dievą per kelis skyrius, kaip tai darė Akviniėtis savo *Sumose*. Kalvinas matė nedaug naudos iš „nereikalingų minčių žaismo, kai žmonės užsidegę suka galvas dėl Dievo ‘būties’ ir ‘esmės’“. „Kokia nauda pažinti Dievą, su kuriuo neturime jokių reikalų?“ – klausia jis retoriškai. „Juk Dievo pažinimo reikalas ir tikslas daug labiau turi būti tas, kad mes išmoktume Dievo bijoti ir Jį gerbti, o

po to, kad Jo vadovaujami galėtume su viltimi visa ko iš Jo melsti ir Jam vienam viską dėkingai patikėti“ (*Inst.* I,2,2).

Kalvinas savo didelio veikalo pradžioje aptaria Dievo ir savęs pažinimą. O tai visų pirma reiškia žinoti ir suvokti, ką Dievas padarė dėl mūsų. Iš reformatorių Melanchtonas pirmasis aiškiai suformulavo šį principą: „Štai ką reiškia pažinti Kristų: atpažinti Jo geradarystes...“ (*Loci communes*, 1521), būtent geradarystes *mums*. Ursinas tęsia šią tradiciją. Todėl jis daugelyje katekizmo klausimų laisvai kalba apie „naudą“ tikintiesiems (28, 36, 43, 45, 49, 51, 69 ir 31).

Heidelbergo katekizmas parašytas kiekvieno asmeninei paguodai. Net kunigaikštis Frydrichas jį išsyk padarė savu, pavadindamas „mano katekizmu“ – nepaisant visos asmeninės rizikos, kuri jam kilo viešai įvedant šį tikėjimo dokumentą. Mat tuo metu imperijoje buvo legalios tik dvi konfesijos: Romos katalikiškoji ir augsburgiškoji (Augsburgo išpažinimo, taigi liuteroniškoji). Kiekvienam, peržengusiam šio legalumo rėmus, grėisė būti karinės galios sudorotam. Dėl to 1566 m. per Vormso reichstagą Frydrichas buvo imperatoriaus verčiamas išsižadėti katekizmo, kaip eretiško ir neteisėto. Bet Frydrichas tai padaryti griežtai atsisakė ir gynė jį kaip ortodoksišką bei biblišką – lygiai taip pat, kaip 1521 m., taip pat Vormse, pasielgė Liuteris. Tad nieko nuostabaus, kad kunigaikštis įgijo prievardį „pamaldusis“.

Trejųbės svarbos išryškintojas

23 klausime katekizmas cituoja Apaštališką tikėjimo išpažinimą. Vakarų kultūroje šis išpažinimas yra pats žinomiausias ir dažniausiai naudojamas. Sudarytas, tiesa, ne

pačių apaštalų (galutinis variantas užbaigtas VIII a.), tačiau išstakomis siekia net II a.

Vienodai priimtinas Romos katalikams ir protestantams, šis išpažinimas jau yra tapęs savotišku tikėjimo išpažinimų sinonimu. Jis taip mėgstamas, be abejo, dar ir dėl labai įsimintinos trinitarinės (trejybinės) struktūros. Tai patvirtina ir atsakymas į 24 katekizmo klausimą („Kaip jis suskirstytas?“): „Į tris dalis. Pirmą yra apie Dievą Tėvą ir mūsų sukūrimą, antra – apie Dievą Sūnų ir mūsų atpirkimą, trečia – apie Dievą Šventąją Dvasią ir mūsų pašventinimą.“ Kitame klausime aptariama, kodėl minimi būtent trys asmenys ir iš kur mes žinome apie triasmenį Dievą: „Todėl, kad Dievas mums taip *apreiškė savo Žodyje*, sakydamas, jog šie trys skirtingi asmenys yra vienas, tikrasis ir amžinasis Dievas.“

Mokymas apie Trejybę yra labai svarbi Evangelijos dalis, nes žmogaus išganyme dalyvauja visi trys Trejybės asmenys. Kaip tai vyksta, Naujasis Testamentas parodo įvairiapusiškai: Dievas Tėvas išganymui numatytus asmenis išsirinko „prieš pasaulio sutvėrimą“; Kristuje jie „turi atpirkimą Jo krauju“, o dabar yra „paženklinti pažadėtąja Šventąja Dvasia“ (Ef 1,4–13). Katekizmas visa tai sutraukia jau į pirmąjį atsakymą, įvardydamas Jėzų Kristų „ištikimuoju Išganytoju“, kuris „dangiškojo Tėvo valia“ mus atpirko ir dabar veikia „per savo Šventąją Dvasią“.

Antrame klausime (ką reikia žinoti, „kad galėtumei su šia paguoda palaimingai gyventi ir mirti?“) Trejybės asmenys tiesiogiai neminimi, bet labai aiškiai minimas mums būtinas trejopas žinojimas: žinoti, kokia yra mano nuodėmė, žinoti, kaip galiu būti iš jos išgelbėtas ir žinoti, „kaip

turiu būti Dievui dėkingas už tokį išgelbėjimą“. Visa tai artimai susiję su Dievu. Biblija aiškiai sako, kad šis žinojimas nebus įmanomas be žinojimo apie Dievą, nes savęs pažinimas tiesiogiai ir neatsiejamai susijęs su Dievo pažinimu (kaip ir Kalvinas pabrėžė *Institutio* pradžioje). Savo nuodėmę suvoksime tik tada, jeigu žinosime, koks yra Dievas: šventas, teisingas, Kūrėjas ir Tėvas; išgelbėjimo galimybės nesuprasime be Kristaus kaip Gelbėtojo suvokimo; joks dėkingumas nekils iš širdies be Šventosios Dvasios pažinimo ir potyrio, nes Ji veda į šventėjimą.

Nuo 26 iki 64 klausimo katekizmas nuodugniai išaiškina Apaštališką tikėjimo išpažinimą. Tačiau Trejybės skambesys perėmęs ir visą katekizmą, ir todėl „trigarsių“ rasime keletą: vis po tris dalykus paminima atsakant apie būtinybę daryti gerus darbus (86) ir kas yra geri darbai (91); Apvaizdos nauda taip pat pateikiama trejopa (28), išryškinti trys tikėjimo aspektai (21), trejopa Kristaus tarnystė (31) ir jos reikšmė bei svarba mūsų krikščioniškam gyvenimui (32).

Kodėl Trejybė tokia svarbi? Nes tik Trejybės Dievas yra „laisvos meilės Dievas“, kaip sako K. Barthas. „Dievas nėra vienišas, net ir be pasaulio jis nebūtų vienišas“, rašo garsusis reformatų teologas knygoje *Dogmatik im Grundriß*. Trejybės asmenys turi ir myli vienas kitą, ir taip yra nuo amžių (žr. Jn 17,24). Todėl meilė yra amžina Dievo savybė, ir pati Dievo giliausia esmė iš tiesų meilė. Apie Alachą, „vienišą“ islamo Dievą, taip pasakyti negalima. Dievas sukūrė pasaulį ne tam, kad būtų kieno nors mylimas ar pats turėtų ką mylėti. Tokia meilė nebūtų nei amžina, nei laisva, ir tai

būtų egoizmo suteršta meilė. Bet Dievas pats savyje yra absoliučiai mylintis ir savimi patenkintas, todėl Jis gali laisvai mylėti kūrinčius ir atsiduoti jiems. Be Trejybės Dievo nėra jokio mylinčio Dievo ir jokios laisvos meilės Evangelijos.

Apie Dievą Tėvą kalba 26–28 klausimai, apie Dievą Sūnų – 29–52. Šventajai Dvasiai tiesiogiai tenka tik vienas klausimas – 53, kuriame sakoma, kad Ji yra dieviškas asmuo, artinantis žmogų prie Kristaus ir išlaikantis bendrystėje su Juo. Dvasia gyvena ir Kristuje, ir mumyse (76). Ar ne per mažai pasakyta apie šį svarbų Trejybės asmenį?

Jokiu būdu. Katekizme Šventoji Dvasia minima net 40 kartų. Kad Ji tikinčiam žmogui užtikrina išganymą, pasako 1 klausimas; kad atgimdo žmogų – 8; kad dovanoja pasitikėjimą Dievu – 21; kad žadina ir stiprina tikėjimą – 65; suteikia dalį Kristuje – 79, o kad Dievas „Šventąja Dvasia [mus] daro panašius į savo atvaizdą“, pasako 86 klausimas.

Be to, katekizmas liudija, kad Šventoji Dvasia visus tikinčius žmones aprūpina dovanomis: „per Šventąją Dvasią Jis [Kristus] išlieja mums, savo nariams, dangiškas dovanas“ (51). Krikščionys yra Kristaus „turtų bei dovanų dalininkai“, todėl Bažnyčia yra ir dovanų bendrystė: kaip jos nariai, privalome „norai ir džiaugsmingai savo gebėjimais patarnauti kitiems nariams jų naudai bei gerovei“ (55).

„Jei ne Šventosios Dvasios veikimas, pasaulyje nebūtų nei Evangelijos, nei tikėjimo, nei Bažnyčios, nei krikščionybės“ (J.I. Packer, *Pažinti Dievą*). Be Dievo Dvasios mūsų krikščioniškas gyvenimas greitai žlugtų. Katekizmas apie „Tėve mūsų“ maldos prašymą „nevesk mūsų į pagundą...“ sako taip:

„Kadangi mes patys savaime esame tokie silpni, jog negalime nė akimirkos atsilaikyti, be to, mūsų nesiliauja alinti puolantys priešininkai, šėtonas, pasaulis ir sava prigimtis, prašome *mus išlaikyti ir sustiprinti Šventosios Dvasios galia*, kad pajėgtume jiems tvirtai pasipriešinti ir kad nesukluptume šioje dvasinėje kovoje, kol pagaliau pasieksime visišką pergalę“ (127).

Biblijos studijų vadovas

Biblija „yra tikrasis Dievo Žodis, kuris pats, o ne žmonės, pakankamai patvirtina savo autoritetingumą. Mat pats Dievas kalbėjo tėvams, pranašams ir apaštalams ir kalbama mums per Šventąjį Raštą iki šiol“, – rašoma *Antrojo šveicariškojo išpažinimo* (1566) pradžioje. Evangelikai tiki, kad tik užrašytasis Dievo Žodis turi patį aukščiausią autoritetą, ir moko apie šio Žodžio pakankamumą bei užbaigtumą. Dėl to Bulingeris savo išpažinime be jokių įžangų tęsia: „Ir šiame Šventajame Rašte visa Kristaus Bažnyčia turi išsamų išdėstymą to, kas sudaro teisingą mokymą apie išganingą tikėjimą, ir to, kas yra teisingas gyvenimas, kuris patinka Dievui“.

Tuo tarpu Heidelbergo katekizme nėra klausimų, išsamiau aptariančių pačią Bibliją. Tik 19 klausime remiamasi Evangelija, o 3 ir 4 kl. – Įstatymu. Užtat kitas įdomus dalykas krinta į akis: katekizme yra apie 600 Biblijos citatų, specialiai parinktų patvirtinti beveik kiekvieną teiginį.

Pirmame 1563 m. katekizmo leidime jų dar nebuvo, tačiau vėlesniuose leidimuose, kunigaikščiui Frydrichui pareikalavus, Biblijos eilutės jau buvo nurodomos. Gali būti, kad kunigaikštį tam bus pastūmėjęs 1561 m. *Nyderlandų*

išpažinimas, kurio autorius G. de Bresas 37 straipsnių tekstą pagrindė net trimis šimtais Biblijos citatų. Bulingerio *Antrajame šveicariškajame išpažinime* Biblijos nuorodos bei citatos įdėtos pačiame tekste. XVII a. pasirodęs *Vestminsterio tikėjimo išpažinimas* bei abu jam priklausantys katekizmai seka Heidelbergo tradicija: atskirai nuo teksto išnašose pateikia šimtus Biblijos eilučių.

Visų pirma taip padaryta siekiant aiškiai parodyti, jog žmonių sukurtas tekstas jokių būdu nėra viršesnis už Dievo Žodį, tačiau visur remiasi juo. Evangelikai pabrėžia, kad visas Bažnyčios mokymas ir nurodymai privalo būti pagrįsti Biblija, o paaiškėjus, kad koks nors mokymas jai prieštarauja, šis turi būti atšauktas arba pakeistas. Laikydami tokios minties, reformatai moko, jog visi išpažinimai gali klysti ir tokiu atveju yra keistini. Be to, jie ragina visus žmonių parašytus tekstus, taigi ir išpažinimus, visada vertinti kritiškai, analizuoti ir gerinti. Be klaidų ir nekritikuotina yra tik Biblija, o žmogaus išmintis neturėtų būti su ja tapatinama.

Viena vertus, katekizmo teiginiai remiasi Biblija, kita vertus, veda jos link. Todėl ne tik teigdamas, bet ir nurodydamas teiginio pagrindimą – Biblijos ištrauką – katekizmas siekia paskatinti atsiversti Dievo Žodį.

Daug tikinčiųjų šiandien abejoja katekizmų bei tikėjimo išpažinimų nauda ir reikalingumu studijuojant Dievo Žodį: juk turime Bibliją, modernių pagalbinių priemonių – kam tos senienos? Žinoma, galima ir nesinaudoti, nes Biblija to daryti neliepia. Bet tai išminties klausimas: ar mes pasiruošę mokytis iš tikėjimo tėvų? Kodėl nepasinaudojus tuo, kuo žmonės pasitikėjo šimtmečiais? Kodėl nepasido-

mėjus, kaip jie suprato Dievo Žodį, apibrėždavo Evangeliją, dėl ko perspėdavo? Būtų tikrai kvaila palikti šiuos dvasinius turtus vien istorikams, palaidojant jų esmę po nedūžtančiais muziejų stiklais.

Pagaliau yra ir tikroviškumo klausimas – juk visur visi Bibliją skaito pro savo teologijos akinius, dažnai iškreiptus. Nėra nė vieno, kuris neturėtų nors kokios pasaulėžiūros, nematytų to, ką nori matyti arba, ką jo akiniai jam leidžia pamatyti. Nėra žmogaus, kuris Dievo Žodį skaitytų jo nefiltruodamas. Tad ar nevertėtų įsigyti *gerą* filtrą, koks, be jokios abejonės, galėtų būti Heidelbergo katekizmas?

Mažasis etikos vadovėlis

Be abejo, gyvename moralinio pasimetimo laikais. Anot prancūzų rašytojo F. Beigbederio, „pagrindinė mūsų laikų problema ta, kad žmogus nebežino, kaip gyventi“ (*Aš tikiu – Aš irgi ne*). Žinoma, taip beviltiška galėtų ir nebūti, jeigu Bažnyčios įgyvendintų savo pašaukimą. Tačiau teologas J. Stottas savikritiškai pastebėjo:

„Vienas didžiausių dabarties evangelikų trūkumų yra tas, kad tiek mokyme, tiek praktiniame gyvenime esame santykinai apleidę krikščioniškąją etiką. Dėl to esame geriau žinomi kaip Evangelijos skelbėjai, o ne kaip tie, kurie tikrai ją gerbia ir pagal ją gyvena... Viena svarbiausių tokių padėties priežasčių yra ta, kad mūsų bažnyčiose beveik visai nemokoma etikos“ (*The Gospel & the End of Time*).

Ir šioje srityje Heidelbergo katekizmas galėtų būti didelė pagalba. Jį pasitelkus galima mokyti ne vien tik Evangelijos ir tikybos, bet, kaip pastebėjo pratarėjas ir pats Fry-

drichas, „santūraus, teisingo bei dorybingo mūsų pavaldinių gyvenimo“. Juk Dievo Žodis veikia ne tik tikėjimą, bet yra ir „visų dorybių bei paklusnumo pamatas“.

Evangelikams beveik nuo pat pradžių buvo primetamas aplaidus požiūris į gerus darbus: juk jie moko, kad nuteisinimas gaunamas vien tik tikėjimu. „Jie darbams nenumatė vietos,“ – taip Kalvinas perteikia kardinolo Sadoletto priekaištą. 1539 m. šis Liono vyskupas laišku kvietė Ženevos gyventojus atgal į katalikybę. Tais pačiais metais miestiečių vardu jaunas reformatorius Kalvinas jam atkirto: „Iki žmogaus išteisinimo Dievo akivaizdoje mes geriems darbams neteikiame jokios reikšmės; išteisinto žmogaus gyvenime mes jiems teikiame pirmaujančią vietą“. Kalvinas pabrėžia: „Kur Kristus, ten ir šventėjimo Dvasia... Ir atvirksčiai: kur uoliai nesiekiami švento būdo ir nekaltumo, ten nėra nei Kristaus Dvasios, nei paties Kristaus“.

Šią liniją pratęsia ir Heidelbergo katekizmas. 64 kl. pabrėžia, kad tikrai tikintis žmogus neišvengiamai neš „dėkingumo vaisių“. Dėkingumas net yra visos trečiosios katekizmo dalies apie įstatymus ir maldą, prasidedančios 86 klausimu, pagrindinė tema ir antraštė. Pirmasis klausimas būtent ir klausia: „Kodėl turime daryti gerus darbus?“, o atsakymas toks:

„Todėl, kad Kristus, mus atpirkęs savo krauju, Šventąja Dvasia daro panašius į savo atvaizdą, kad pasirodytume visu gyvenimu dėkingi Dievui už Jo geradarystes ir tuo Jį pašlovintume. Be to, kad spręsdami iš savo gerų darbų vaisių būtume tikri savo tikėjimu ir šventu gyvenimu laimėtume savo artimą Kristui.“

Minimos trys perspektyvos: Dievas, mes patys ir mūsų artimas. Per mūsų gerus darbus šloviname *Dievą*. Jam dėkojame bei supanašėjame su Kristumi; mūsų geri darbai stiprina *mūsų pačių* tikėjimą, nes ir mes patys galime džiaugtis jų vaisiais; mūsų geri darbai taip pat nukreipti į *mūsų artimą*, jam tarnauja, liudija jam Evangeliją ir tokiu būdu kviečia tikėti.

Kokie yra atpirkto žmogaus geri darbai? Į tai 91 kl. tiesiai atsako: „Vien tik tie, kurie daromi tikru tikėjimu pagal Dievo įsakymus ir Jo garbei, o ne tie, kurie grindžiami mūsų nuožiūra arba žmonių taisyklėmis.“ Čia keliais žodžiais išskiriami trys labai svarbūs akcentai: teisinga *motyvacija* (nauja širdies nuostata), teisinga *norma* (Dievo Žodis kaip aukščiausias autoritetas), teisingas *tikslas* (viskas Dievo garbei).

Išryškinamas dar vienas labai svarbus krikščioniškosios etikos bruožas – laisvė. Tai laisvė nuo „žmonių taisyklių“, t. y. nuo įsakymų be jokio biblinio pagrindo. Tokia buvo ir viena iš Reformacijos pagrindinių temų. Šia dvasia parašyta ir viena iš gražiausių ankstyvųjų reformatoriaus M. Liuterio knygų *Apie krikščionio laisvę* (1520). Ta pačia dvasia prasidėjo ir reformacija Ciuriche, viešai nutraukusi bažnytinio pasninko tradiciją („dešrų valgymas“ 1522 m. kovą).

Tiesą sakant, sąvokos „laisvė“ 91 kl. nėra, bet principas labai aiškus. Beje, jis persmelkia ir visą Heidelbergo katekizmą. Pirmas klausimas byloja, jog tikintis žmogus yra išlaisvintas „iš visos velnio galybės“, laisvas nuo nuodėmės prakeikimo (39, 52), nuo Dievo smerkiančios rūstybės (17); tikintis žmogus įgyja laisvę nevaržomai ateiti pas Dievą. Išlaisvinta ir tikinčiojo sąžinė (32), kuri su džiaugsmu pati

prisiriša vien prie Dievo ir Jo Įstatymo, todėl H. Bulingeris *Antrajame šveicariškajame išpažinime* sako: „Kuo labiau auga apeigų skaičius Bažnyčioje, tuo labiau ji atitraukiama ne tik nuo *krikščioniškos laisvės*, bet ir nuo Kristaus bei Jo tikėjimo“ (XXVII,1).

Deja, šiandien net tarp tikinčiųjų laisvė dažnai suvokiama kaip leidimas sušvelninti, apeiti ar net ignoruoti Dievo Įstatymą. Drąsiai griebiamasi to, kas tik asmeniškai atrodo teisinga, ir užsispyrus neįsileidžiama pataisymo. Bet Reformacijos dvasiai tai visiškai svetima. Atsakymas į 90 kl. („Kas yra naujojo žmogaus prisikėlimas?“) apie visą tikinčiojo gyvenimą yra toks: „Nuoširdus džiaugsmas Šventojoje Dvasioje per Kristų, noras ir troškimas gyventi pagal Dievo valią ir daryti gerus darbus.“ Džiaugsmas, noras, troškimas laikytis Dievo Įstatymo – to neįmanoma pasiekti prievarta. Vien paliepti nepakanka. Nepakanka nustatyti taisykles ir potvarkius. Tai kyla iš širdies, kuri yra kupina šio džiaugsmo ir troškimo. Anot Kalvino, tai „džiaugsmingas nusiteikimas ir noras paklusti“ (*Inst.* III,19,4–5).

Tokiam nusiteikimui būtinai reikia laisvės! Dievas nustato rėmus, o juose duoda laisvę. Todėl pradedant 94 kl., kur aiškinami Dešimt Dievo įsakymų, kalbama ne vien apie tai, ko negalima. „Nežudysi“ – taip, prievarta galima tam užkirsti kelią. Bet įsakymas nereiškia vien draudimo. *Teigiamą* prasme jis reikalauja, „kad mylėtume savo artimą kaip patys save, kad su juo būtume kantrūs, taikingi, romūs, gailastingi ir malonūs, pagal išgales padėtume išvengti žalos ir gera darytume net savo priešams“ (107). O draudimas vogti „praplečiamas“ taip: jis reiškia ne tik neatimti svetimo turto,

bet ir tai, „kad aš kiek tik galėdamas rūpinčiausi savo artimo gerove, taigi elgčiausi su juo taip, kaip pats noriu, kad kiti su manimi elgtųsi, ir sąžiningai dirbčiau, kad galėčiau padėti stokojantiems.“ (111) Akivaizdu, kad tam reikalingas mūsų mąstymas, kūrybingumas ir, be abejo, mūsų laisvė.

Heidelbergo katekizmas visai krikščioniškajai etikai uždeda pozityvumo ženklą: dėkingumas, nuoširdi meilė, laisvė. Tačiau jis neatitrūksta nuo tikrovės. Augti šventumu reiškia ne tik didėjančią džiaugsmą Viešpatyje, bet ir „nuoširdų liūdesį dėl nuodėmės, vis didėjančią neapykantą jai ir jos šalinimąsi“ (89). Reikia ir būtina suvokti bei skleisti Dievo įsakymus dar ir tam, „kad per visą savo gyvenimą kuo toliau, tuo geriau suprastume savo nuodėmingą prigimtį ir dėl to juo karščiau trokštume nuodėmių atleidimo ir teisumo Kristuje“ (115). O 114 klausimas griežtai perspėja dėl puiybės teigdamas, kad net patys švenčiausieji „turi tik menkus reikiamo paklusnumo pradmenis“.

*Lietuvos evangelikų reformatų
Sinodo kuratorius
Holger Lahayne*

He76 **Heidelbergo katekizmas**. Dvasinis vadovas evangelinio išpažinimo krikščionims / Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios –Unitas Lithuaniae– Sinodas: T. Šernas, *Pratarmė*; H. Lahayne, *Aštuonios priešastys, kodėl šiandien turėtume skaityti Heidelbergo katekizmą* – V.: LERB, 2014. – 108 p.
ISBN 978-609-95643-1-9

1563 metais Kurpfalco Heidelberge pirma kartą buvo išspausdintas katekizmas, kuris, netrukus išverstas į kitas kalbas, sparčiai plito po visą pasaulį. Heidelbergo katekizmas svarbus ne vien tik evangelikų reformatų doktrininis dokumentas, bet yra ir pats populiariausias protestantų tikėjimo išpažinimas. Čia pateikiama nauja katekizmo redakcija. Leidinio pratarmę parašė Lietuvos reformatų bažnyčios generalinis superintendentas kun. Tomas Šernas, o katekizmo istorijos, bruožų bei reikšmės apžvalgą teologas Holger Lahayne.

UDK 23/28:284

HEIDELBERGO KATEKIZMAS

Redakcijos komisijai vadovavo kun. Tomas Šernas.

Maketavo Vaiva Šimonienė.

Išleido: Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios -Unitas Lithuaniae- Sinodas

Reformatų g. 3a, LT-41175 Biržai, / Pylimo 20-13, LT-01118 Vilnius

Tel. 8 655 43676, El. paštas: info@ref.lt, <http://www.ref.lt>

Spausdino UAB BALTO trader, R. Jankausko g. 6, Vilnius

info@skaitmenke.lt

Tiražas 1000 egz.